

Për Miratimin e Standardeve Për Qendrat e Trajtimit të Fëmijëve Viktima Apo Dëshmitarë të Abuzimit Seksual dhe Formave të Rënda të Dhunës

UDHËZIM
Nr. 564, datë 5.10.2022

**Për Miratimin e Standardeve Për Qendrat
e Trajtimit të Fëmijëve Viktima Apo Dëshmitarë
të Abuzimit Seksual dhe Formave
të Rënda të Dhunës**

UDHËZIM
Nr. 564, datë 5.10.2022

**Për miratimin e standardeve për qendrat e trajtimit
të fëmijëve viktimë apo dëshmitarë të abuzimit seksual
dhe formave të rënda të dhunës**

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, pikës 3, të neneve 27 dhe 51, të ligjit nr. 121/2016, "Për shërbimet e kujdesit shoqëror në Republikën e Shqipërisë", dhe të ligjit nr. 18/2017, "Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës",

URDHËROJ:

1. Miratimin e standardeve për qendrat e trajtimit të fëmijëve viktimë apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës, emergjent, me një ndalesë, në mënyrë të integruar, 24/7 dhe afatshkurtër, të vendosura pranë qendrave spitalore, sipas dokumentit, që i bashkëlidhet këtij udhëzimi.
2. Inspektorati përgjegjës për shërbimet e kujdesit shoqëror siguron inspektimin e zbatimit të standardeve, nga subjektet publike dhe jopublike të licencuara.
3. Shërbimi Social Shtetëror siguron monitorimin e zbatimit të standardeve të shërbimeve të kujdesit shoqëror, prej strukturës së posaçme për shërbimet e kujdesit shoqëror apo dhe/ose personave juridikë publikë/privatë, që ofrojnë shërbime të kujdesit shoqëror, të cilat financohen pjesërisht apo tërësisht nga buxheti i shtetit.
4. Ngarkohet Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Shërbimi Social Shtetëror, Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës, inspektorati përgjegjës për shërbimet e kujdesit shoqëror, si dhe qendrat spitalore pranë të cilave do të ngrihet ky shërbim, për zbatimin e këtij udhëzimi.

Ky udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare

**MINISTËR I SHËNDETËSISË
DHE MBROJTJES SOCIALE**
Ogerta Manastirliu

Përmbajtja

I. Informacion i Përgjithshëm	4
II. Baza Ligjore Dhe Burimet Kryesore	10
III. Përkufizime	14
IV. Modeli për Qendrat e Trajtimet të Fëmijëve Viktima apo Dëshmitarë të Abuzimit Seksual dhe Formave të Rënda të Dhunës	18
V. Parimet mbi të Cilat Mbështetet Modeli i Shërbimeve	28
VI. Standardet, Kriteret dhe Treguesit	32
VII. Anekset	62

I. Informacion i Përgjithshëm

Mbrojtja e fëmijëve nga të gjitha format e dhunës, abuzimit dhe shfrytëzimit është një e drejtë themelore e të gjithë fëmijëve, prandaj institucionet shtetërore dhe ato publike, shoqëria civile, komunitetet dhe familja kanë detyrimin të krijojnë një mjedis që edukon, mbrojnë dhe kujdeset për të gjithë fëmijët e një vendi. Reduktimi dhe zbutja e dhunës ndaj fëmijëve, me synimin final eliminimin e saj, është një nga qëllimet më të rëndësishme të strategjive dhe programeve sociale në të gjitha vendet e rajonit evropian, në përputhje me përbushjen e objektivave të “Shëndetit 2020”.

Dhuna dhe abuzimi ndaj fëmijëve janë të pranishme në të gjitha vendet e botës dhe janë produkt kompleks i shumë faktorëve shoqërorë, kulturorë, ekonomikë dhe biologjikë. Për më tepër, dhuna dhe keqtrajtimi i fëmijëve përbën faktorin kryesor të pabarazive shëndetësore dhe padrejtësive shoqërore, ku grupet social-ekonomike vulnerabël janë edhe në risk më të lartë për të pësuar eksperiencat tilla negative.

Konventa e Lanzarotës (2007)¹, është traktati i parë ndërkombëtar që adreson çështjen e abuzimit seksual të fëmijët brenda rrethit të besimit.

Konventa përcakton qartë detyrimin e shteteve palë për të kriminalizuar abuzimin seksual me fëmijët në rrethin e besimit. Në këtë kuadër, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale synon të forcojë parandalimin dhe reagimin ndaj dhunës seksuale ndaj fëmijëve, duke modeluar shërbime të integruara dhe multidisiplinare me “një ndalesë”, të përshtatura për fëmijët e mbijetuar të dhunës seksuale dhe llojeve të tjera të dhunës së rëndë, si dhe ngritjen e procedurave dhe kapaciteteve referuese, profesionale dhe menaxhuese të rasteve të tilla.

Kuadri ligjor i brendshëm i përditësuar së fundmi dhe konventat ndërkombëtare të ratifikuara krijojnë hapësirën ligjore për një qasje gjithëpërfshirëse² dhe multidisiplinare ndaj abuzimit të fëmijëve dhe siguron bazën legjislative për ngritjen e një shërbimi të specializuar ndërdisiplinor ku ndërhyrja e agjencive të ndryshme koordinohet rreth fëmijës viktimë të abuzimit seksual ose formave të tjera të rënda të dhunës. Veçanërisht, Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur synon të shmangë riviktimizimin e fëmijës viktimë të abuzimit seksual ose çdo lloj abuzimi tjetër dhe prezanton mundësinë që gjykata të pranojë dëshminë e fëmijës viktimë nëpërmjet teknologjive audiovizive, për të shmangur praninë e fëmijës në sallën e gjyqit. Ligji për shërbimet e kujdesit social sjell mundësinë e krijimit të shërbimeve sociale të specializuara, ndërkohë që legjislacioni për mbrojtjen e fëmijës ka njohur metodën multidisiplinare të punës për rastet e fëmijëve në situata abuzimi, dhune, neglizhimi dhe shfrytëzimi, duke përfshirë fëmijët viktimë të dhunës seksuale.

¹ [LanzaroteConvention_al \(coe.int\)](https://www.coe.int/t/treaties/lanzarotte/LanzaroteConvention_al.aspx)

² Ligji nr. 18/2017, “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”, ligji 121/2016, “Për shërbimet e kujdesit shoqëror”, ligji 37/2017, “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”.

Në nëntor 2018, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHPS) miratoi udhëzimin nr. 816, datë 27.11.2018, "Për miratimin e standardeve të ofrimit të shërbimeve dhe funksionimin e qendrave të menaxhimit të krizës, për rastet e dhunës seksuale". Megjithëse udhëzimi u referohet "qendrave" në shumës, aktualisht ekziston vetëm një qendër (Qendra e Emergjencës LILIUM) e ngritur brenda QSUT-së "Nënë Tereza", por qartësisht udhëzimi i referohet mundësisë për të pasur qendra të shumta, menaxhimi i të cilave duhet të jetë nën përgjegjësinë e Spitaleve Rajonale.

Edhe pse fillimisht e ideuar për viktime të rritura, qendra "Lilium" ka mbështetur edhe shumicën e rasteve të fëmijëve³, duke qenë e vetmja në tipologjinë e saj që ofron shërbime të tilla të koordinuara ku angazhohet policia, agjencitë ligjzbatuese, shërbimi psikosocial dhe mjekoligjor dhe njësitë e vlerësimit të nevojave dhe referimit, të cilat bashkojnë forcat për t'iu përgjigjur në kohë nevojave parësore të viktimës së dhunës seksuale.

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale duke pranuar mangësitë dhe nevojën për një përgjigje të përshtatur për fëmijët dhe duke qenë se qeveria shqiptare është e vendosur të ketë shërbime më të përshtatura posaçërisht për fëmijët dhe sepse Shqipëria ka ratifikuar Konventën e Këshillit të Evropës, "Për ratifikimin e Konventës Evropiane për Mbrojtjen e Fëmijëve nga Abuzimi dhe Shfrytëzimi Seksual" (e njohur si Konventa e Lanzarote) nëpërmjet ligjit nr. 10 071, datë 9.2.2009, standardet e përcaktuara në udhëzimin nr. 816 do të kërkonte shtjellim të mëtejshëm në përputhje me këtë Konventë.

Për më tepër, kadri ligjor dhe rregullator ekzistues i brendshëm që rregullon mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna dhe abuzimi kërkon edhe artikullim më të mirë të shërbimeve të integruara "me një ndalesë" në një model multidisiplinar të orientuar drejt fëmijës, përfshirë qartësinë në lidhje me shtigjet/rrugët e referimit, kapacitetet profesionale dhe procedurat e menaxhimit të rasteve.

Gjithashtu, standardet plotësojnë detyrimet për zbatimin e Strategjisë së Mbrojtjes Sociale 2015-2023 dhe ligjit nr. 121, datë 21.11.2016, "Për shërbimet e kujdesit shoqëror në Republikën e Shqipërisë".

Modeli i ofrimit të shërbimeve në qendrat e trajtimit të fëmijëve viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës (të vendosura pranë qendrave spitalore, shërbim me një ndalesë, të integruar, 24/7 dhe afatshkurtër) (në vijim "Qendra"), pranë spitaleve rajonale (në vijim "spitali"), ka për qëllim të ofrojë një kornizë të ndërhyrjes shumësektoriale dhe ndërinstitucionale të mbështetjes së fëmijës gjatë procesit të menaxhimit dhe trajtimit të rastit në rrugë civile dhe/ose penale, si dhe përcaktimin e standardeve të ofrimit të shërbimeve në këto qendra.

³ Qendra ka ofruar shërbime në 82 raste, shumica fëmijë, ku mbizotërojnë djemtë.

Modeli i shërbimeve për mbështetjen dhe përgjigjen e menjëhershme ndaj fëmijëve viktimë dhe dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës (në vijim "Modeli i shërbimeve"), mbështetet në modelin dhe standardet *Barnahus* të shërbimeve të ngjashme në Evropë, të integruara në sistemin shëndetësor, që promovon praktika që parandalojnë ri/traumatizimin dhe janë në përputhje me të drejtat e fëmijëve për mbrojtje, ndihmë dhe drejtësi të përshtatur për fëmijët, si dhe duke bashkëpunuar me institucionet e drejtësisë, në kuadër të zhvillimit të procesit penal dhe sigurimit të provave. Ky model mbështetet në një qasje ndërsektoriale, me qëllim vlerësimin e nevojave, mbështetjen dhe përmbushjen e të gjitha nevojave që fëmija ka për shërbime.

Qendra ngrihet dhe do të funksionojë si pjesë e strukturës së spitaleve rajonale për trajtimin e fëmijëve viktimë apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës (në vijim "fëmijët") në të cilat ky target fëmijësh do të përfitojnë shërbimin emergjent, me një ndalesë, në mënyrë të integruar, 24/7, si dhe shërbime të kujdesit shëndetësor, afatshkurtër, përfshirë ndërhyrje për traumat, këshillim dhe terapi. Për t'i siguruar fëmijës këto shërbime, Qendra do të bashkëpunojë me strukturat e spitalit dhe me institucione apo struktura të specializuara në ofrimin e shërbimit të kërkuar duke vendosur, kur është e mundur, mjediset e saj në dispozicion të ofrimit të shërbimit. Prindërit/kujdestarët joabuzues të fëmijës janë, gjithashtu, përfutues të shërbimeve sipas modelit të shërbimeve, duke iu ofruar informacion të vazhdueshëm, këshillim dhe mbështetje në rast krize. Qendra ofron shërbimet, si më poshtë:

- a) ndihma e parë dhe kujdesi i emergjencës;
- b) mbështetje në rast krizash;
- c) mbështetje dhe këshillim mjekësor i specializuar;
- d) këshillim psikologjik i specializuar dhe ndërhyrje terapeutike;
- e) transportimi i sigurt;
- f) referimi dhe bashkëpunimi me PMF-në për menaxhimin e rastit.

- Modeli i shërbimeve paraqet në mënyrë të detajuar strukturën e organizimit dhe të funksionimit të qendrave, shërbimet që ofrojnë, si dhe format e bashkëpunimit me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijëve, prokurorinë dhe gjykatat duke evidentuar shërbimet dhe mbështetjen që i ofrohet fëmijës në faza të ndryshme të procesit civil dhe atij penal.
- Modeli i ofruar është në përputhje të plotë me kuadrin ligjor në fuqi për menaxhimin civil ose penal të fëmijës viktimë apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës. Qendrat veprojnë në këtë proces (të menaxhimit) si struktura mbështetëse të vlerësimit të nevojave apo në ofrimin e shërbimeve dhe koordinuese të veprimeve dhe shërbimeve shumësektoriale. Punonjësit e Qendrës duhet të kenë kompetencat e nevojshme profesionale për përmbushjen e detyrave të tyre në mënyrë efektive, të specializuar, bazuar në evidenca dhe me në qendër fëmijën. Qendra ka në përbërje të saj të paktën koordinatorin dhe asistentin e fëmijës, të cilët punojnë me kohë të plotë.

Stafi mjekësor, pjesë e strukturave të tjera të spitalit, thirret sipas nevojave të rastit të fëmijës që po trajtohet në Qendër dhe sa herë që është e nevojshme.

Standardet e shërbimit për qendrat janë një parakusht për ofrimin e shërbimit në mënyrë cilësore dhe profesionale. Në to theksohen kushtet minimale bazë për t'u përbushur, me qëllim ofrimin e shërbimit emergjent, afatshkurtër për fëmijët viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës si dhe prindërit/kujdestarët joabuzues. Të bazuara në modelet dhe praktikatat më të mira në këtë fushë (modeli *Barnahus*), këto standarde reflektojnë parimet ndërkombëtare të mbrojtjes dhe respektimit të të drejtave të fëmijës si parimin e interesit më të lartë të fëmijës, mosdiskriminimit, respektimit të mendimit të fëmijës, shmangien e vonesave të pajustificuara, respektimin e dinjitetit, nderit dhe personalitetit të fëmijës, ofrimin të shërbimit të personalizuar e të specializuar për çdo fëmijë, mbrojtjes së privatësisë, identitetit dhe imazhit të fëmijës, mbrojtjes së jetës private të fëmijës etj., si dhe të gjithë parimet e parashikuara nga legjislacioni në fuqi.

Ofrimi i shërbimit në Qendër duhet të plotësojë të paktën 13 standardet e përcaktuara në këtë dokument, si më poshtë:

STANDARDI 1

Informimi i fëmijëve viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës dhe çdo veprim dhe/ose vendimarrje në lidhje me fëmijën.

STANDARDI 2

Shërbimet e ofruara në Qendër u përgjigjen nevojave individuale të fëmijëve viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës.

STANDARDI 3

Qasja e koordinuar shumësektoriale dhe bashkëpunimi ndërinstitucional midis Qendrës dhe aktorëve në nivel qendror dhe vendor.

STANDARDI 4

Qendra ofron mjedis të përshtatur për fëmijët.

STANDARDI 5

Vlerësimi i nevojave dhe plani i përkujdesjes / ndihmës.

STANDARDI 6

Ofrimi i shërbimeve terapeutike të personalizuar për fëmijën nga profesionistë me formim dhe ekspertizë të specializuar.

STANDARDI 7

Ofrimi i shërbimeve cilësore nga personel i specializuar.

STANDARDI 8

Mbledhja e të dhënave, shpërndarja e informacionit dhe rritja e ndërgjegjësimit, me qëllim parandalimin e rasteve të abuzimit seksual dhe dhunës te fëmijët.

STANDARDI 9

Monitorimi dhe vlerësimi.

STANDARDI 10

Të drejtat dhe përgjegjësitë e përfituesit/es, shmangia e abuzimit dhe procesi i ankimit.

Në standardet e ofrimit të shërbimeve nga qendrat përcaktohet standardi dhe më tej, kriteret, treguesit udhëzime dhe për plotësimin e standardit. Modeli i shërbimeve dhe shpjegimi i udhëzimeve të nevojshme për plotësimin e standardit janë përshkruar në pjesën shpjeguese të standardit. Detajimi i kriterëve dhe i treguesve do të shërbejnë si bazë për monitorimin dhe vlerësimin e cilësisë në ofrimin e shërbimeve në Qendër.

Paketa e standardeve do të shërbejë si një dokument praktik për Qendrat, të cilat do të punojnë për implementimin e tyre dhe rritjen cilësisë së shërbimeve. Ato do të pilotohen për një periudhë njëvjeçare dhe në bazë të përvojës më të mirë që do të arrihet në terren, standardet do të pasurohen më tej me elemente të reja.

Modeli i shërbimeve dhe i standardet janë përgatitur përmes një procesi konsultimi me pjesëmarrjen e specialistëve/eve të Sektorit të Zhvillimit të Shërbimeve Shoqërore, të Përfshirjes Sociale dhe Barazisë Gjinore në Drejtorinë e Përgjithshme të Mbrojtjes Sociale, specialistëve/eve të shërbimeve të përkujdesjes shoqërore të Shërbimit Social Shtetëror të Agjencisë Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës dhe me grupe profesionistësh nga shoqëria civile, me mbështetjen e UNICEF-it, përmes *Terre des hommes* Shqipëri dhe vënies në dispozicion të një grupi të gjerë ekspertësh kombëtarë dhe ndërkombëtarë.

II. Baza Ligjore Dhe Burimet Kryesore

Baza ligjore kryesore mbi të cilën është mbështetur modeli i shërbimeve dhe standardet e përcaktuara të ofrimit të shërbimeve nga qendrat e trajtimit të fëmijëve viktimë apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës, listohet në vijim:

- Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë;
- Konventa mbi të Drejtat e Fëmijës, OKB, 20 nëntor 1989;
- Konventa e Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Fëmijëve nga Shfrytëzimi Seksual dhe Abuzimi Seksual, 25.10.2007;
- Ligji nr. 37/2017, “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”;
- Ligji nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar;
- Ligji nr. 905, datë 21.3.1995, “Kodi i Procedurës Penale”, i ndryshuar;
- Ligji nr. 44/2015, “Kodi i Procedurave Administrative i Republikës së Shqipërisë”;
- Ligji nr. 121/2016, “Për shërbimet e kujdesit shoqëror në Republikën e Shqipërisë”;
- Ligji nr. 18/2017, “Për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës”;
- Ligj nr. 9106, datë 17.7.2003, “Për shërbimin spitalor në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar;
- Ligj nr. 55/2022, “Për kujdesin shëndetësor në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar;
- Ligji nr. 10221, datë 4.2.2010, “Për mbrojtjen nga diskriminimi”;
- Ligj nr. 9887, datë 10.3.2008, “Për mbrojtjen e të dhënave personale”, i ndryshuar;
- VKM nr. 578, datë, 3.10.2018, “Për procedurat e referimit e të menaxhimit të rastit, hartimin dhe përmbajtjen e planit individual të mbrojtjes, financimin e shpenzimeve për zbatimin e tij, si dhe zbatimin e masave të mbrojtjes”;
- VKM nr. 353, datë 12.6.2018, “Për rregullat e funksionimit të Grupit Teknik Ndërsektorial për Mbrojtjen e Fëmijëve, pranë bashkive dhe njësite administrative”;
- VKM nr. 148, datë 13.3.2018, “Për vendosjen e rregullave të bashkëpunimit midis mekanizmave këshillimorë dhe koordinues institucionalë, strukturave për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës dhe organizatave jofitimprurëse, për realizimin e politikave kombëtare e vendore, si dhe për shërbimet e nevojshme për mbrojtjen e fëmijës”;
- VKM nr. 334, datë 17 shkurt 2011, “Për mekanizmin e bashkërendimit të punës për referimin e rasteve të dhunës në marrëdhëniet familjare dhe mënyrën e procedimit të tij”.

Burimet kryesore janë:

- Standardet Evropiane të Cilësisë *Barnahus*⁴;
- Marrëveshja Ndërinstitucionale: Modele dhe udhëzime⁵;
- Përshkrimin e shërbimit të *Lighthouse* në Londër, Mbretëri e Bashkuar⁶;
- Standardet Kombëtare të Akreditimit për Qendrat e Avokimit të Fëmijëve, 2023⁷;
- *The Child House Toolkit Resources*⁸.

4 The Promise Barnahus Quality Standards

5 Promise Interagency Template

6 Lighthouse Service Specification

7 National Standards of Accreditation for Children’s Advocacy Centers 2023 EDITION

8 The Child House Toolkit Resources

III. Pärkufizime

Modeli i shërbimeve dhe standardet e përcaktuara të ofrimit të shërbimeve nga gendrat e trajtimit të fëmijëve viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës u referohen disa termave dhe koncepteve, të cilat janë përkufizuar më poshtë, nën dritën e parashikimeve të Konventave të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë dhe legjislacionit në fuqi.

“Abuzimi seksual i fëmijës”⁹ është përfshirja në aktivitete seksuale me një fëmijë që nuk e ka arritur moshën ligjore për aktivitete seksuale¹⁰; ose kur përdorimi bëhet me mjete shtrënguese, forcë ose kërcënime; ose kur abuzohet nga një person që gëzon besim, autoritet ose ndikim mbi fëmijët, duke përfshirë edhe marrëdhëniet brenda familjes; ose kur abuzohet në veçanti me situatën karakteristike të brishtë të fëmijëve, kryesisht për shkak të një paaftësie mendore ose fizike ose të një situatë varësie.

“Dhunë ndaj fëmijës” është çdo veprim ose mosveprim me dashje, me anë të të cilit shkaktohet çdo lloj forme dhune fizike ose psikologjike, lëndimi ose abuzimi, lënia pas dore apo trajtimi neglizhent, keqtrajtimi ose shfrytëzimi, përfshirë abuzimin seksual¹¹.

“Fëmijë” është çdo person nën moshën 18 vjeç, sipas përkufizimit të ligjit për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës, nenit 1 të Konventës së OKB-së për të drejtat e fëmijës dhe nenit 3/a të Konventës së Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Fëmijëve nga Shfrytëzimi Seksual.

“Fëmijë viktimë” është çdo person nën moshën 18 vjeç, sipas përkufizimit të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur, të cilit i është shkaktuar dëm moral, fizik ose material, si pasojë e një veprë penale.

“Fëmijë dëshmitar” është çdo person nën 18 vjeç, sipas përkufizimit të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur, i cili mund të ketë informacion lidhur me veprën penale.

“Përfaqësues ligjor” është prindi, i afërmi ose kujdestari i të miturit, i cili merr pjesë në procedurën e drejtësisë penale për të mitur për të mbrojtur interesat e të miturit¹².

9 Sipas përkufizimit të nenit 18 të Konventës së Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Fëmijëve nga Shfrytëzimi Seksual dhe Abuzimi Seksual, 25.10.2007: <https://rm.coe.int/168046e1e3>

10 Sipas Kodit Penal, neni 100, “Kryerja e marrëdhënieve seksuale ose homoseksuale me fëmijë të mitur, që nuk ka arritur moshën katërmëdhjetë vjeç ose me të miturën që nuk ka arritur pjekurinë seksuale, dënohet me burgim nga shtatë gjer në pesëmbëdhjetë vjet”.

11 Përkufizohet në nenin 19 të KDF-së dhe në nenin 3, të ligjit nr. 17/2018, “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”.

12 Neni 3/16 i Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

“Përfaqësues procedural” është personi në kuptimin e përcaktuar në ligjin në fuqi për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës që do të kryejë përfaqësimin procedural të të miturit, sipas parashikimeve të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur¹³.

“Prindi ose kujdestari abuzues” konsiderohet prindi ose kujdestari i fëmijës që ka abuzuar me fëmijën ose në rastin e një krimi në familje; ose kur prindi/kujdestarit vepron në kundërshtim me interesat e fëmijës viktimë ose dëshmitar të një vepre penale të kryer nga vetë prindi/kujdestari; ose kur ka dyshime lidhur me paanshmërinë e prindit ose kujdestarit, për sa i përket natyrës së marrëdhënieve të tij me pjesëtarin e familjes, i cili është i akuzuar ose nuk mund të gjendet pasi e ka braktisur fëmijën. Në këtë rast, fëmijës i caktohet një përfaqësues procedural nga lista e dërguar nga Njësia për Mbrojtjen e Fëmijës¹⁴.

“Situatë emergjente” është një situatë kritike, e përkohshme ose jo, e shkaktuar nga faktorë shoqërorë, që sjellin apo mund të sjellin dëme të menjëhershme, të rënda ose që dëmtojnë seriozisht jetën, shëndetin apo mirëqenien e individit, në rast se nuk merren masa urgjente dhe ndaluese¹⁵.

“Urgjenca mjekësore” është një dëmtim ose sëmundje akute dhe që përbën një rrezik të menjëhershëm të jetës së personit apo të shëndetit të mëtejshëm të tij¹⁶.

“Veprat për shfrytëzimin seksual të fëmijës” përfshijnë në veçanti pornografinë dhe prostituimin e fëmijëve, si dhe të gjitha format e abuzimit seksual të fëmijët, duke përfshirë dhe aktet që kryhen jashtë shteti¹⁷.

13 Neni 3/17 i Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

14 Neni 74 i Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

15 Neni 3/14 i ligjit nr. 121/2016, “Për shërbimet e kujdesit shoqëror në Republikën e Shqipërisë”.

16 Neni 3/11 i ligjit nr. 10 107, datë 30.3.2009, “Për kujdesin shëndetësor në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar.

17 Nenet 19-21 të Konventës së Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Fëmijëve nga Shfrytëzimi Seksual.

IV. Modeli për Qendrat e Trajtimit të Fëmijëve Viktima apo Dëshmitarë të Abuzimit Seksual dhe Formave të Rënda të Dhunës

1. Qëllimi dhe misioni

1. Modeli i shërbimeve për mbështetjen dhe përgjigjen e menjëhershme ndaj fëmijëve viktime dhe dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës është hartuar me qëllim që të ofrojë një kornizë të ndërhyrjes dhe të mbështetjes ndërsektoriale të fëmijës gjatë procesit të menaxhimit dhe të trajtimit të rastit në rrugë civile dhe/ose penale.
2. Modeli i shërbimeve mbështetet në modelin dhe standardet *Barnahus* të shërbimeve të ngjashme në Evropë, të integruara në sistemin shëndetësor, që promovon praktika që parandalojnë ri/traumatizimin dhe janë në përputhje me të drejtat e fëmijës për mbrojtje, ndihmë dhe drejtësi të përshtatur për fëmijën, si dhe duke bashkëpunuar me institucionet e drejtësisë, në kuadër të zhvillimit të procesit penal dhe sigurimit të provave.
3. Modeli i shërbimeve të ofruara nga Qendra mbështetet në një qasje ndërsektoriale, me qëllim vlerësimin, mbështetjen dhe përmbushjen e të gjitha nevojave që fëmija ka për shërbime.
4. Prindërit/kujdestarët joabuzues të fëmijës janë, gjithashtu, përfitues të shërbimit sipas Modelit të Shërbimeve duke iu ofruar informacion të vazhdueshëm, këshillim dhe mbështetje në rast krize.

2. Krijimi i Qendrës dhe bashkëpunimi ndërinstitucional

1. Për të zbatuar modelin e shërbimeve, pranë spitaleve në nivel qarku ngrihet Qendra, sipas pikës 6, me qëllim ofrimin e kujdesit dhe mbështetjes ndërsektoriale të përshtatur për fëmijët viktime dhe dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës.
2. Gjatë ushtrimit të veprimtarisë së saj, Qendra bashkëpunon me institucione dhe profesionistë të ndryshëm, me qëllim që fëmijës t'i sigurohet mbështetja dhe ofrimi i të gjithë shërbimeve të nevojshme të identifikuar.

3. Vendndodhja dhe mjediset e Qendrës

1. Brenda mjedisëve të qendrës spitalore, Qendra lidhet me Pediatrinë me tabela të qarta askesueshmërie dhe hyrje të posaçme.
2. Mjediset e Qendrës janë të përshtatura dhe miqësore për fëmijët e moshave të ndryshme. Kur është e mundur, krijohen edhe mjedisë të ndara, të izoluar nga ana akustike dhe private për të siguruar privatësinë.
3. Mjediset ofrojnë aksesueshmëri për fëmijët me nevoja të veçanta apo me aftësi të kufizuara dhe janë të sigurta fizikisht për fëmijët e të gjitha moshave dhe fazave zhvillimore.
4. Mjediset ofrojnë mundësinë e shmangies së kontaktit mes viktimës dhe autorit të dyshuar të veprës penale.
5. Intervistat ose marrja në pyetje e fëmijës zhvillohen në ambiente të projektuara ose përshtatura për këtë qëllim që mundësojnë monitorimin në kohë reale të tyre.

4. Organizimi i Qendrës

1. Qendra është pjesë e strukturës së spitalit, i cili është institucioni drejtues dhe përgjegjës për realizimin e veprimtarisë së Qendrës, sipas parashikimeve të këtij modeli të shërbimeve.
2. Ministri i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale përcakton organizimin, strukturën dhe rregulloren e funksionimit të Qendrës, si pjesë e strukturës së spitalit.
3. Qendra ka në përbërje të saj të paktën punonjësit, si më poshtë:
 - a) **koordinatori** që do të bashkërendojë punën ndërinstitucionale dhe do të sigurojë komunikimin me institucionet e tjera mbështetëse dhe bashkëpunuese. Ai kryen funksione administrative dhe koordinuese;
 - b) **asistentin e fëmijës**, i cili në bashkëpunim me punonjësin për mbrojtjen e fëmijës, do të kujdeset për përmbushjen e nevojave emergjente të fëmijës dhe sigurimin e ofrimit të shërbimeve të parashikuara në Planin Individual të Mbrojtjes.
4. Gjatë ushtrimit të veprimtarisë së saj, Qendra mbështetet nga mjekët dhe punonjësit e strukturave të tjera të spitalit, sipas nevojave të rastit, si dhe nga profesionistë të institucioneve të tjera që do të ofrojnë shërbime apo do të kryejnë veprime procedurale në mjediset e Qendrës.
5. Punonjësit e Qendrës duhet të kenë kompetencat e nevojshme profesionale, për përmbushjen e detyrave të tyre në mënyrë efektive, të specializuar, bazuar në evidenca dhe me në qendër fëmijën.
6. Punonjësit e Qendrës nuk mund të punësohen dhe, kur janë të punësuar, përfundojnë marrëdhënien e punës, në rast se janë dënuar me dënim të formës së prerë për vepra penale kundër personit, të kryera me dashje dhe/ose ndaj tyre është marrë, me vendim gjykate, një nga masat mbrojtëse ndaj dhunës në familje. Ata (punonjësit) pezullohen nga detyra kur ndaj tyre fillon një procedim penal për vepra penale të kryera ndaj të miturve ose kur ata akuzohen për kryerjen e një vepre penale në bashkëpunim me të mitur.
7. Koordinatorin dhe asistentin e fëmijës, në çdo rast, sigurohen që punonjësit e tjerë të spitalit dhe/ose të institucioneve që do të komunikojnë dhe/ose do të ofrojnë shërbime ndaj fëmijës të plotësojnë kriteret e parashikuara në pikën 4.6.

5. Cilësia e shërbimeve dhe profesionalizmi

1. Punonjësit e Qendrës duhet të kenë një kuptim të thellë të të gjitha formave të dhunës ndaj fëmijëve, si dhe të disponojnë kompetencë dhe përvojë klinike në fushën e traumës, përfshirë ekspertizën për të trajtuar nevoja të veçanta të fëmijëve më aftësi të kufizuara.
2. Punonjësit e Qendrës duhet të kenë një kuptim të zhvilluar të sistemit, në të cilin Qendra funksionon, kuadrit ligjor për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës, duke përfshirë aspektet mjekësore, socioekonomike dhe rolin e Qendrës për

të promovuar një qasje ndërsektoriale dhe të koordinuar, në kontekstin e ofrimit të shërbimit dhe sigurimin e mbrojtjes për fëmijën.

3. Punonjësve të Qendrës dhe të institucioneve të përfshira u ofrohet trajnim i vazhdueshëm në fushat e tyre specifike të ekspertizës, si dhe trajnim i përbashkët për çështjet ndërsektoriale dhe bashkëpunimin ndërsektorial.

6. Shërbimet që ofron Qendra

1. Qendra ka për detyrë t'i ofrojë fëmijës, që paraqitet apo referohet pranë Qendrës, të gjitha shërbimet që ajo ofron.
2. Qendra ofron shërbimet, si më poshtë:
 - a) ndihma e parë dhe kujdesi i emergjencës;
 - b) mbështetje në rast krizash;
 - c) mbështetje dhe këshillim mjekësor i specializuar;
 - d) transportimi i sigurt
 - e) referimi dhe menaxhimi/ndjekja e rastit, në bashkëpunim me NJMF-në.
3. Për shërbime që nuk ofrohen nga Qendra, ajo bashkëpunon me institucione apo struktura të specializuara në ofrimin e shërbimit të kërkuar, duke vendosur, kur është e mundur, mjediset e saj në dispozicion të ofrimit të shërbimit.

7. Referimi i rasteve dhe raportimi

1. Qendra pranon 24 orë në ditë, 7 ditë të javës, referimet me vetiniciativë të fëmijës dhe/ose të prindërve/kujdestarit të fëmijës, si dhe referimet nga çdo person fizik apo juridik, si dhe nga çdo punonjës i institucioneve publike e private, i cili vihet në kontakt me fëmijën, për shkak të profesionit apo të cilit i është raportuar rasti.
2. Qendra pranon menjëherë rastet e vetëreferuara ose të referuara nga strukturat e përmendura në pikën 7.1, pavarësisht formës së përdorur për njoftimin.
3. Menjëherë sapo merret referimi i një rasti, informacioni fillestar për referimin dokumentohet në një regjistër të veçantë.
4. Koordinatori ka përgjegjësinë të raportojë rastin pranë strukturave vendore të mbrojtjes së fëmijës dhe/ose pranë organeve të Policisë së Shtetit, nëse referimi nuk është bërë prej këtyre strukturave, sipas parashikimeve të VKM-së nr. 578, datë 3.10.2018, "Për procedurat e referimit e të menaxhimit të rastit, hartimin dhe përmbajtjen e planit individual të mbrojtjes, financimin e shpenzimeve për zbatimin e tij, si dhe zbatimin e masave të mbrojtjes".
5. Menjëherë sapo fëmija të paraqitet në mjediset e Qendrës, ai regjistrohët, i hapet një dosje e veçantë dhe i caktohet një numër identifikues i fëmijës gjatë gjithë procesit të trajtimit të tij në Qendër.

8. Bashkëpunimi me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës në kryerjen e vlerësimit fillestar të fëmijës dhe në zbatimin e masave emergjente të mbrojtjes

1. Punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës, për kryerjen e vlerësimit fillestar të fëmijës, duke ofruar të gjithë informacionin që disponojnë dhe mjedise të përshtatshme për kryerjen e intervistimit fillestar të fëmijës.
2. Koordinatori mbështet punonjësin për mbrojtjen e fëmijës (në vijim “PMF”) dhe lehtëson mbledhjen e informacionit të nevojshëm nga institucionet, organizatat apo persona të tjerë, që kanë dijeni për rastin dhe/ose janë në kontakt me vetë fëmijën.
3. Qendra në bashkëpunim me PMF-në menaxher të rastit dhe strukturat e tjera të specializuara mjekësore të spitalit i ofron fëmijës plotësimin e nevojave imediate për ushqim, higjienë, veshje, si dhe kujdesin shëndetësor e psikologjik të nevojshëm.
4. Asistenti i fëmijës i Qendrës mbështet PMF-në, koordinon veprimet ose referon rastin në institucionet përgjegjëse, kur nga vlerësimi fillestar i fëmijës identifikohet nevoja emergjente për t’i siguruar fëmijës shërbimet e domosdoshme që nuk ofrohen në Qendër dhe/ose për t’i siguruar atij mbrojtjen fizike dhe/ose për zbatimin e një mase emergjente të mbrojtjes.
5. Asistenti i fëmijës dhe PMF-ja vlerësojnë, rast pas rasti, nëse shërbimet emergjente të nevojshme, sipas pikës 8.4, do t’i ofrohen fëmijës në mjediset e Qendrës nga punonjës të specializuar, në kuadër të bashkëpunimit ndërinstitucional apo fëmija do të duhet të zhvendoset në një tjetër strukturë të specializuar.
6. Asistenti i fëmijës mbështet PMF-në për zbatimin e masës emergjente të mbrojtjes dhe vendosjen e përkohshme të fëmijës pranë një të afërmi të fëmijës, në familje kujdestare apo në një strehë.
7. Kur siguria e fëmijës është në rrezik, Njësia për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijës në bashkëpunim me asistentin e fëmijës, marrin masat mbrojtëse të parashikuara në nenin 37 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

9. Shërbimi i kujdesit shëndetësor emergjent ndaj fëmijës

1. Çdo fëmije që vetëreferohet apo është referuar në Qendër, i ofrohet kujdesi shëndetësor i emergjencës, që përfshin konsultën pediatrike dhe ofrimin e ndihmës mjekësore emergjente/të urgjencës, e cila ofrohet në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit.
2. Sapo fëmija mbërrin në Qendër, ai merr mbështetje të shëndetit mendor në formën e ndërhyrjes për krizën, që ofrohet nga një psikolog, sipas nevojave të rastit.
3. Asistenti i fëmijës bashkëpunon me strukturat e tjera të spitalit për caktimin e një psikiatri, i cili kryen vlerësimin e shëndetit mendor të fëmijës. Momenti përcaktohet mbi bazën e karakteristikave dhe situatës së fëmijës. Vlerësimi

i shëndetit mendor përbën bazën për trajtimin e përshtatshëm që i ofrohet fëmijës pa vonesa të panevojshme.

4. Nëse prokurori ose gjykata nuk kanë caktuar një specialist për të vlerësuar nivelin e përgjegjshmërisë së fëmijës, atëherë, asistenti i fëmijës në vlerësimin e tij përcakton edhe shkallën e përgjegjshmërisë së fëmijës dhe ia njofton prokurorit ose gjykatës.

10. Bashkëpunimi me Prokurorinë dhe Gjykatat, në kuadër të marrjes në pyetje të fëmijës

- 1.1 Për të ulur rrezikun e riviktimizimit të fëmijës, Qendra në mbështetje të procesit të marrjes në pyetje të fëmijës dhe sipas kapaciteteve që disponon, ofron mjedise miqësore për fëmijët, pajisje për regjistrimin audio dhe video gjatë pyetjes së fëmijës në mjediset e Qendrës, pajisje që ndryshojnë pamjen dhe/ose zërin e dëshmitarit/viktimës gjatë marrjes në pyetje në distancë, si dhe lehtësi të tjera sipas nevojës¹⁸.
- 1.2 Qendra, në çdo rast, kujdeset që të shmangë përballjen e të miturit viktimë me të akuzuarin, në të gjitha mjediset ku zhvillohet procesi i marrjes në pyetje dhe gjatë gjithë kohës.
- 1.3 Standardet dhe kriteret për ngritjen dhe funksionimin e dhomës së intervistimit janë të parashikuara në Kodin e drejtësisë për të mitur dhe Konventa e Këshillit të Evropës 2010 për mbrojtjen e fëmijëve nga shfrytëzimi seksual dhe abuzimi seksual (Konventa Lanzarote), direktiva e BE-së e datës 13 dhjetor 2011 për luftën kundër abuzimit seksual dhe shfrytëzimit seksual të fëmijëve dhe pornografisë me fëmijë ("Direktiva për abuzimin seksual të fëmijëve") dhe direktiva e BE-së e 25 tetorit 2012, që përcakton standardet minimale për të drejtat, mbështetjen dhe mbrojtjen e viktimave të krimit ("Direktiva për të drejtat e viktimave")

11. Bashkëpunimi me Prokurorinë dhe Gjykatat në kuadër të ekzaminimit mjekoligjor dhe kontrollit intim

1. Kur për nevoja të hetimit dhe mbledhjes së provave, prokurori dhe/ose gjykata vendosin kryerjen e kontrollit/ekzaminimit intim dhe mjekësor të fëmijës dhe/ose marrjen me detyrim të kampionëve biologjikë, në vendim përcaktohet, ndër të tjera, edhe një përshkrim i detajuar i llojit të kampionit biologjik, që do të merret ose të procedurës mjekësore që do të kryhet, vendit, datës, kohës dhe mënyrës së saktë të marrjes së kampionit biologjik ose kryerjes së procedurës tjetër mjekësore.
2. Kur në vendimin e gjykatës/prokurorit sipas pikës 11.1, përcaktohet Qendra si vend për kryerjen e kontrollit/ekzaminimit intim dhe mjekësor të fëmijës dhe/ose marrjen e kampionëve biologjikë atëherë, ajo ofron mjedisin, mjetet

¹⁸ Në përputhje me parashikimet e nenit 39 të Kodit të Drejtësisë për të Mitur.

dhe materialet e nevojshme klinike për këtë qëllim. Qendra bashkëpunon me strukturat e tjera të spitalit, për të siguruar pjesëmarrjen e një mjeku të certifikuar dhe infermieri me të njëjtën gjini me fëmijën ose të gjinisë së zgjedhur nga vetë fëmija, të trajnuar në abuzimin seksual dhe keqtrajtimin e fëmijës.

3. Procedura sipas pikës 11.2 kryhet me praninë e avokatit dhe prindit ose kujdestarit të fëmijës.

Nëse i mituri nuk është dakord për pjesëmarrjen e prindit ose kujdestarit gjatë kontrollit të parashikuar ose përfaqësuesi ligjor nuk mund të marrë pjesë, veprimet procedurale do të kryhen në prani të përfaqësuesit procedural.

4. Nuk mund të kryhen procedura mjekësore, që vënë në rrezik jetën e personit, integritetin fizik ose shëndetin e tij, që mund të dëmtojnë fëmijën e palindur ose që sipas protokolleve mjekësore, mund të shkaktojnë vuajtje të papërligjura.

12. Bashkëpunimi me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës në kryerjen e vlerësimit të plotë fëmijës dhe në hartimin e zbatimin e Planit Individual të Mbrojtjes (PIM)

1. Punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës për kryerjen e vlerësimit të plotë të fëmijës, duke ofruar të gjithë informacionin që disponojnë, mjedise të përshtatshme për kryerjen e intervistimit me fëmijën, motrat/vëllezërit dhe anëtarët e tjerë të familjes, vizita të përbashkëta me PMF-në në mjedisin ku jeton fëmija dhe ekspertizë në vlerësimin e nivelit të rrezikut, nevojave për shërbime, identifikimin dhe caktimin e ndërhyrjeve të nevojshme.
2. Koordinatori mbështet PMF-në dhe lehtëson mbledhjen e informacionit të nevojshëm nga institucionet, organizatat apo persona të tjerë, që kanë dijeni për rastin dhe/ose janë në kontakt me vetë fëmijën.
3. Asistenti i fëmijës merr pjesë në takimet e Grupit Teknik Ndërsektorial (në vijim "GTN"), të thirrura nga strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës dhe me kërkesë të këtyre strukturave.
4. Asistenti i fëmijës mbështet dhe lehtëson pjesëmarrjen e fëmijës në takimet e GTN-së dhe marrjen e mendimit të tij, në rastet kur kjo kërkohet nga NJMF-ja, nëpërmjet vënies në dispozicion të mjeteve logjistike apo të mbështetjes institucionale.
5. Asistenti i fëmijës, pjesëmarrës në takimet e GTN-së, shqyrton projektin e PIM-së dhe bën rekomandimet përkatëse për ndërhyrjet apo shërbimet e nevojshme për rastin, duke marrë përsipër detyra dhe shërbime, që do t'i ofrohen fëmijës, si dhe afatet përkatëse.

13. Shërbimi i kujdesit shëndetësor ndaj fëmijës

1. Pas kryerjes së ekzaminimit mjekoligjor dhe kontrollit intim, sipas pikës 11 dhe përpara miratimit të PIM-së, Qendra në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit, i ofron fëmijës kujdes shëndetësor, sipas nevojave në formën e konsultave, ekzaminimeve mjekësore, analizave dhe mjekimit, përfshirë kontraceptimin emergjent, nëse nevojitet nga personel i specializuar dhe në një mënyrë miqësore për fëmijën.
2. Kur nga vlerësimi i plotë i fëmijës dhe në PIM identifikohet nevoja për përkujdesje shëndetësor, afatshkurtër ose afatgjatë, përfshirë ndërhyrje për traumat, këshillim dhe terapi, si dhe parashikohet që këto shërbime apo një pjesë e tyre, të ofrohen nga Qendra, atëherë ajo do të ofrojë këto shërbime vetë ose në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit.
3. Asistenti i fëmijës ka përgjegjësinë të kujdeset për planifikimin dhe ofrimin e shërbimeve, sipas pikave 13.1 dhe 13.2.

14. Shërbimet e ofruara prindit/kujdestarit joabuzues

1. Prindërit/kujdestarët joabuzues të fëmijës janë, gjithashtu, përfitues të shërbimeve në Qendër, duke iu ofruar atyre informacion të vazhdueshëm, këshillim dhe mbështetje në rast krize. Qëllimi kryesor i informimit, këshillimit dhe mbështetjes në raste krize, për prindërit/kujdestarët joabuzues është që t'u mundësojë atyre, që t'i ofrojnë fëmijës mbështetjen dhe ndihmën e nevojshme gjatë procesit penal dhe më tej.

15. Transporti i sigurt

Qendra do të mundësojë transportim të sigurt për fëmijën drejt dhe gjatë qëndrimit në Qendër, sipas nevojës së vlerësuar nga NJMF-ja, Gjykata ose asistenti i fëmijës në Qendër. Kjo procedurë ndiqet kur një fëmijë është në rrezik të menjëhershëm, dhe është vlerësuar se duhet të lëvizet drejt një shërbimi të strehimit emergjent të sigurt, shërbime të tjera alternative, gjykatë ose prokurori, qendër shëndetësore, mjekësia ligjore, si dhe në shërbime të tjera të vlerësuara dhe në përshtatje me nevojat e fëmijës. Qëllimi i shërbimit të transportit të sigurt është që të ndihmojë fëmijën duke i krijuar siguri të plotë gjatë lëvizjes nga familja apo struktura të tjera, drejt Qendrës ose shërbimeve të ndryshme të nevojshme ose nga këto të fundit drejt familjes.

1. Kur vlerësohet i nevojshëm sigurimi i transportimit të fëmijës drejt Qendrës ai realizohet gjithmonë në praninë e NJM-së/PMF-së të njësisë më të afërt administrative ku është identifikuar fëmija dhe ose kujdestarit joabuzues.
2. Transporti i fëmijës gjatë kohës së qëndrimit në Qendër për të marrë shërbime që nuk mundësohen në Qendër bëhen me shoqërimin e asistentit të fëmijës dhe ose kujdestarit ligjor joabuzues.

3. Mjeti lëvizës duhet të jetë i pajisur me të gjithë certifikatat e sigurisë teknike të siguruara nga autoritetet përgjegjëse dhe sipas nevojës të plotësojë kushtet teknike për transportim të personave me aftësi ndryshe.
4. Asistenti i fëmijës siguron që në çdo rast duhet të ketë gjithmonë procesverbalet dhe materialet e mëposhtme: - format e procesverbaleve sipas rastit; - plotësimin e databazës së shërbimit.
5. Autorizimi për lëvizjet dhe shoqërimin e fëmijës së pashoqëruar drejt shërbimeve ndërqytetas ose drejt shërbimeve të tjera që nuk mundësohen në Qendër nënshkruhen dhe vulosen nga koordinatori i Qendrës, NJMF-së/PMF-së, i njësisë administrative më pranë Qendrës dhe, në çdo rast, bëhet njoftimi i institucioneve ligjzbatuese.

16. Financimi i shërbimeve dhe i Qendrës

1. Shërbimet në Qendër ofrohen falas dhe mbulohe nga buxheti i Qendrës.
2. Për të siguruar qëndrueshmërinë e Qendrës, financimi i saj do të mbështetet në parimet për një buxhet të plotë, të bazuar në nevoja dhe që mundëson funksionimin e plotë të shërbimit, sipas modelit të shërbimeve dhe standardeve të përcaktuara.
3. Qendra financohet nga buxheti i spitalit dhe ka këto burime financimi¹⁹:
 - a) Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
 - b) institucionet e sigurimeve shëndetësore;
 - c) njësitë e qeverisjes vendore;
 - d) donatorët vendas e të huaj.
4. Kostot operative dhe të personelit mbulohe nga Programi Buxhetor për Spitalet.
5. Kostot për shërbimet që ofrohen nga institucione apo struktura të tjera, në kuadër të bashkëpunimit ndërinstitutional, mbulohe nga këto institucione apo struktura pavarësisht vendit ku ofrohet shërbimi.

17. Administrimi i dokumentacionit, mbrojtja e të dhënave dhe privatësia

1. Referimi, menaxhimi i rastit në Qendër, si dhe komunikimet apo procesverbalet e takimeve me institucionet apo strukturat e tjera dokumentohen në regjistra të veçantë dhe administrohen, sipas rregullave të spitalit. Punonjësit apo profesionistët që vijnë të ofrojnë shërbime në Qendër, në kuadër të bashkëpunimit ndërinstitutional, respektojnë rregullat e administrimit të dokumentacionit të Qendrës.
2. Të dhënat lidhur me fëmijën, që trajtohet me shërbime pranë Qendrës janë konfidenciale dhe çdo profesionist apo punonjës, që ka të dhëna lidhur me fëmijën është i detyruar të ruajë konfidencialitetin e të gjithë informacionit të marrë, për shkak të detyrës ose/dhe gjatë kryerjes së detyrës. Detyrimi për

¹⁹ Neni 24 i ligjit nr. 9106, datë 17.7.2003, "Për shërbimin spitalor në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar.

ruajtjen e konfidencialitetit shtrihet edhe pas përfundimit të marrëdhënies së punës, funksionit apo detyrës.

3. Ndalohet identifikimi ose publikimi në çfarëdo formë i të dhënave personale të fëmijës, me përjashtim të rasteve të parashikuara në legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale. Përpunimi i të dhënave të fëmijës realizohet në përputhje me legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale.

18. Monitorimi dhe vlerësimi

1. Vlerësimi i cilësisë së shërbimit do të bëhet nga Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Kujdesit Shëndetësor dhe Shoqëror, si dhe institucione përgjegjëse për monitorimin dhe inspektimin e standardeve të ofrimit të shërbimeve shoqërore, sipas përcaktimeve të bëra në ligjin nr. 121/2016, "Për shërbimet e kujdesit shoqëror në Republikën e Shqipërisë".
2. Këto institucione bëjnë monitorimin dhe vlerësimin e cilësisë së ofrimit të shërbimeve në Qendër (sipas modelit të shërbimeve dhe standardeve të përcaktuara), rezultatit, performancës dhe llojit të shërbimeve të ofruara, numrit të përfituesve dhe nivelit të kënaqshmërisë së tyre, si dhe vlerëson nevojat për ndryshime dhe/ose përmirësime. Vlerësimi i kryer i përcillet Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale deri më datë 31 janar të vitit pasardhës.
3. Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale pasi shqyrton materialin, i përcjell spitalit rekomandimet lidhur me masat, që vlerëson se duhen marrë, duke ofruar, kur është e mundur, edhe zgjidhjet për përmbushjen e tyre.
4. Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, duke respektuar detyrat dhe përgjegjësitë e spitalit, ushtron sa herë e konsideron të arsyeshme, mbikëqyrje dhe kontroll për të siguruar cilësinë e shërbimeve dhe zbatimin e standardeve, sipas modelit të shërbimeve, si dhe kontroll ekonomikofinanciar për pjesën e buxhetit që financon.

19. Mbledhja e të dhënave, shpërndarja e informacionit dhe rritja e ndërgjegjësit

1. Qendra mbledh të dhëna dhe përpunon informacion statistikor, me qëllim rritjen e ndërgjegjësit rreth abuzimit seksual dhe dhunës ndaj fëmijëve dhe rolit të përgjigjeve shumësektoriale dhe ndërinstitutionale. Të dhënat bëhen publike dhe ndahen me institucionet dhe palët e interesuara, me qëllim përmirësimin e politikave, legjislacionit dhe praktikave.
2. Qendra merr pjesë në aktivitete të natyrës informuese dhe ndërgjegjësuese, për përmbushjen e qëllimeve sipas pikës 18.1.

V. Parimet mbi të Cilat Mbështetet Modeli i Shërbimeve

Ofrimi i shërbimeve nga qendrat e trajtimit të fëmijëve viktima apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës dhe çdo veprim dhe/ose vendimmarrje, në lidhje me fëmijën bëhet duke respektuar parimet e parashikuara nga legjislacioni në fuqi dhe kryesisht parimet e mëposhtme:

1.1 Interesi më i lartë të fëmijës është konsiderata parësore në të gjithë veprimet dhe vendimet, në lidhje me fëmijën dhe prindërit/kujdestarët joabuzues. Prandaj, qendrat duhet të garantojnë që vendimet dhe veprimet që do të merren ndaj fëmijës bazohen në vlerësimin e interesit më të lartë të tij. Interesi më i lartë i fëmijës nënkupton të drejtën e fëmijës për të pasur një zhvillim të shëndetshëm fizik, mendor, moral, shpirtëror e social, si dhe për të gëzuar një jetë familjare e sociale të përshtatshme për fëmijën. Vlerësimi i interesit më të lartë merr në konsideratë nevojat e fëmijës për zhvillim fizik e psikologjik, edukim e shëndet, siguri dhe qëndrueshmëri, si dhe rritjen/përkatësinë në një familje; mendimin e fëmijës, në varësi të moshës dhe aftësisë së tij për të kuptuar; historinë e fëmijës, duke mbajtur parasysh situatat e veçanta të abuzimit, neglizhimit, shfrytëzimit ose forma të tjera të dhunës ndaj fëmijës, si dhe rrezikun e mundshëm që situata të ngjashme të ndodhin në të ardhmen; aftësinë e prindërve ose personave që kujdesen për mirërritjen e fëmijës për t’iu përgjigjur nevojave të fëmijës, si dhe vazhdimësinë e marrëdhënieve personale ndërmjet fëmijës dhe personave, me të cilët ai ka lidhje gjinore, shoqërore dhe/ose shpirtërore²⁰. Përcaktimi i interesit më të lartë kryhet nga profesionistë të kualifikuar pa vonesa të pajustificuara. Ai mbështetet në fakte të vërtetuara dhe në informacionet e dhëna nga fëmija dhe prindërit/kujdestarët joabuzues.

1.2 E drejta e marrjes së vendimit për ta përfituar shërbimin, bazuar në dhënien e një informacioni të plotë e të përditësuar.

Pjesëmarrja, dëgjimi dhe respektimi i mendimit të fëmijës, në përputhje me moshën dhe aftësinë e tij për të kuptuar. Të gjithë shërbimet në Qendër janë vullnetare për fëmijën dhe prindin/kujdestarin joabuzues dhe planifikohen mbi bazës e kërkesës dhe dhënies së pëlqimit të tyre. E drejta e fëmijës për informim dhe respektimi i mendimeve të tij lidhur me vendimet apo veprimet që propozohen të merren ndaj tij, është në qendër të praktikave dhe proceseve në Qendër. Fëmija dhe prindi / kujdestari joabuzues duhet gjithmonë të kenë akses në informacion dhe mbështetje, përshtatur sipas moshës, zhvillimit, gjuhës dhe nevojave të veçanta. Qendra duhet të sigurojë pëlqimin e informuar të tyre, me qëllim që të mbështetë vendimmarrjen dhe të kuptohen pasojat e vendimeve që merren.

20 Neni 6 i ligjit nr. 17/2018, “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës” dhe neni 10 i Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

- 1.3 Parimet e mosdiskriminimit dhe barazisë** respektohen në çdo moment. Qendra pranon dhe bën përpjekje për të arritur, pa diskriminim, çdo fëmijë nën moshën 18 vjeç viktimë dhe/ose dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës.
- 1.4 Parimi i respektimit të të drejtave të njeriut dhe integritetit të përfitueses/it.** Fëmija duhet të trajtohet me përkujdesje, në mënyrë miqësore dhe të ndjeshme, të tilla që respektojnë dinjitetin e tij gjatë gjithë procesit, duke marrë në konsideratë gjendjen e tij personale, nevojat e menjëhershme dhe të veçanta, moshën, gjininë, aftësitë e kufizuara, nëse ka, dhe nivelin e pjekurisë.
- 1.5 Mbrojtja e privatësisë, identitetit dhe imazhit të fëmijës viktimë dhe ndalimi i publikimit të çdo lloj informacioni që mund të çojë në identifikimin e fëmijës** Qendra dhe institucionet e përfshira marrin masa për parandalimin përhapjes së çdo lloj informacioni që mund të shpjerë në identifikimin e tij. Të dhënat lidhur me fëmijën janë konfidenciale dhe çdo profesionist/punonjës që ka të dhëna lidhur me fëmijën është i detyruar të ruajë konfidencialitetin e të gjithë informacionit të marrë, për shkak të detyrës ose/dhe gjatë **kryerjes së detyrës**.
- 1.6 Jeta private e fëmijës është e mbrojtur.** Ndërhyrja në jetën private të fëmijës, nëse është e nevojshme, duhet të jetë në nivelin më të ulët të mundshëm, në mënyrë që të sigurohet informacioni i nevojshëm për vlerësimet, veprimet dhe shërbimet ndaj fëmijës.
- 1.7 Parimi i subsidiaritetit.** Shërbimet e emergjencës për viktimat e dhunës seksuale ashtu sikurse të gjitha shërbimet e kujdesit shoqëror ofrohen sa më pranë qytetarëve dhe për sa është e mundur nga strukturat vendore²¹.

²¹ Ligj nr. 121/2016, "Për shërbimet e kujdesit shoqëror në Republikën e Shqipërisë", neni 4, "Parimet", pika "c".

VI. Standardet, Kriteret dhe Treguesit

“Standardet e shërbimeve për Qendrën” e trajtimit të fëmijëve viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës mbështeten në Standardet e Cilësisë për *Barnahus* të projektit PROMISE²² dhe Marrëveshjes Kuadër Ndërinstitucionale të PROMISE²³, e cila bazohet në përvojën dhe praktikën e ofrimit të shërbimeve të ngjashme në Evropë, të integruara në Sistemin Shëndetësor²⁴.

STANDARDI 1

Informimi i fëmijëve viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës dhe çdo veprim dhe/ose vendimmarrje në lidhje me fëmijën

Rezultati i dëshiruar

Shërbimet e ofruara demonstrojnë një qasje të përshtatshme dhe të informuar për përdorueset/it e shërbimit, që merr në konsideratë dinamikën dhe pasojat e të dhunës te viktimat.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
<p>1. Çdo vendim apo veprim që do të merret ndaj fëmijës që trajtohet pranë Qendrës mbështetet në një vlerësim të interesit më të lartë të tij.</p> <p>2. E drejta e fëmijës për t’u informuar, dëgjuar, për të shprehur pikëpamjet e tij si dhe për të marrë informacion respektohet dhe përmbushet, si dhe është në fokus të praktikave dhe proceseve në Qendër.</p> <p>3. Vonesat e pajustificuara shmangen në çdo moment nga Qendra, duke siguruar që vlerësimet, veprimet dhe shërbimet ndaj fëmijës të kryhen brenda një periudhe kohore të arsyeshme dhe që fëmijët të marrin informacionin në kohë.</p>	<p>1.1.1 Punonjësit e Qendrës:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përfshihen aktivisht në procesin e vlerësimit fillestar dhe të plotë të rastit; - marrin pjesë në takimet e GTN-së dhe në vlerësimin dhe përcaktimin e interesit më të lartë të fëmijës; - i kanë të qarta rolet dhe përgjegjësitë përkatëse në vlerësimin dhe përcaktimin e interesit më të lartë të çdo fëmije; - të trajnuar se si të zbatojë procedurat dhe instrumentet për këtë qëllim, për shembull formatet e vlerësimit dhe proceset për të vlerësuar dhe përcaktuar interesin më të lartë të fëmijës. 	<p>2. Punonjësit e Qendrës duhet që në çdo rast që janë përpara një vendimi apo do të ndërmarrin veprime/ofrojnë shërbime për fëmijën të vlerësojnë interesin më të lartë të fëmijës. Për këtë, punonjësit e Qendrës vlerësojnë rast pas rasti, në dritën e rrethanave specifike të secilit fëmijë, nevojat e fëmijës për shërbime apo mbështetje.</p>

22 Lind Haldorsson, Olivia (2017) Standardet Evropiane të Cilësisë *Barnahus*: Udhëzime për Përgjigjen Multidisiplinare dhe Ndërinstitucionale ndaj Fëmijëve Viktime dhe Dëshmitarë të Dhunës (Këshilli i Shteteve të Detit Baltik dhe Rrethi i Fëmijës) *The Barnahus Quality Standards - Barnahus*

23 Marrëveshja Ndërinstitucionale: Modele dhe Udhëzime: <https://www.barnahus.eu/en/wp-content/uploads/2020/09/InteragencyAgreementTemplate.pdf>

24 Barnahus Linköping, Suedi; Qendra për Mbrojtjen e Fëmijëve dhe të Rinjve në Zagreb, Kroaci; Lighthouse në Londër, Mbretëri e Bashkuar; Barnahus në Gjermani, dhe modelet e llojit Barnahus në Finlandë.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
	<p>1.2.1 Punonjësit janë trajnuar si të komunikojnë, të dëgjojnë dhe të ndajnë informacionin me fëmijët, të përshtatur për moshën dhe zhvillimin e tyre.</p> <p>1.2.2 Fëmijët dhe prindërit/ kujdestarët e tyre joabzues mund të ndikojnë në kohën, vendin dhe konfigurimin e ndërhyrjeve si trajtimi dhe terapia.</p> <p>1.2.3 Fëmijëve u jepet mundësia të japin përshtypjet e tyre për përvojën brenda shërbimit.</p> <p>1.2.4 Informacioni i nevojshëm u vihet në dispozicion sistematikisht fëmijëve dhe prindërve/ kujdestarëve të tyre, i përshtatur për moshën dhe zhvillimin e fëmijës.</p> <p>1.2.5 Fëmijët dhe prindërit/ kujdestarët marrin informacion në gjuhën që kuptojnë.</p> <p>1.2.6 Bëhen përpjekje të veçanta për të garantuar që fëmijët me aftësi të kufizuara të kenë të njëjtat mundësi për të marrë informacion dhe për t'u dëgjuar.</p> <p>1.2.7 Punonjësit e Qendrës mbështesin dhe lehtësojnë pjesëmarrjen e fëmijës në mbledhjet e GTN-së dhe marrjen e mendimit të tij, nëpërmjet vënies në dispozicion të mjeteve logjistike apo të mbështetjes institucionale.</p> <p>1.3.1 Qendra pranon 24 orë në ditë, 7 ditë të javës vetëreferimet apo referimet.</p>	<p>3. Punonjësit e Qendrës duhet të ofrojnë gjithmonë akses në informacion për fëmijën dhe prindin/ kujdestarin joabzues, të përshtatur sipas moshës, zhvillimit, gjuhës dhe nevojave të veçanta. Të dëgjuarit e mendimit të fëmijës do të sigurojë një kuptim më të thellë të dëshirave dhe nevojave të tij si dhe do të lehtësojë vlerësimin e interesit më të lartë të fëmijës.</p> <p>4. Qendra duhet të shmangë vonesat e pajustificuara, duke siguruar një strukturë organizative efikase, personel të besueshëm dhe fonde të mjaftueshme, mekanizma solidë koordinimi, si edhe bashkëpunim konsistent me aktorët e jashtëm që luajnë rol në procesin hetimor dhe atë gjyqësor (oficerët e policisë gjyqësore, psikologë, avokatët, prokurorët, gjyqtarët etj.).</p>

1.3.2 Koordinator i raporton menjëherë rastin pranë strukturave vendore të mbrojtjes së fëmijës ose pranë organeve të Policisë së Shtetit.

1.3.3 Punonjësit e Qendrës:

- bashkëpunojnë me PMF-në për kryerjen e vlerësimit fillestar të fëmijës dhe i ofrojnë fëmijës shërbimet imediate;

- marrin pjesë rregullisht në takimet e GTNsë, në të cilat janë të ftuar;

- ofrojnë pa vonesa dhe brenda afateve, shërbimet e përcaktuara në PIM për t'u ofruar nga Qendra apo nën kujdesin e saj.

Standardi nr. 1 përbëhet nga tri parime kryesore, në të cilët mbështetet ofrimi i shërbimeve dhe vendimmarrja në qendrat e trajtimit të fëmijëve viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës. Këto parime mishërojnë jo vetëm parashikimet e Konventave të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, por edhe dispozitat e legjisllacionit tonë të brendshëm. Zbatimi i këtyre parime është thelbësor për të parandaluar ri/traumatizimin e fëmijës çfarë përbën edhe synimin kryesor të Qendrës.

Interesi më i lartë të fëmijës është konsiderata parësore në të gjitha veprimet dhe vendimet në lidhje me fëmijën dhe prindërit/kujdestarët joabuzues. Prandaj, qendrat duhet të garantojnë që vendimet dhe veprimet që do të merren ndaj fëmijës bazohen në vlerësimin e interesit më të lartë të tij. Neni 3 i Konventës mbi të Drejtat e Fëmijës (OKB) ka gjetur reflektim, në kuadrin ligjor të brendshëm në të cilin është përcaktuar kuptimi i këtij parimi dhe elementet që duhet të mbahen në konsideratë për vlerësimin e interesit më të lartë të fëmijës. Sipas nenit 6 të ligjit nr. 17/2018, “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”, interesi më i lartë i fëmijës nënkupton të drejtën e fëmijës për të pasur një zhvillim të shëndetshëm fizik, mendor, moral, shpirtëror e social, si dhe për të gëzuar një jetë familjare e sociale të përshtatshme për fëmijën. Ndërkohë, që për të vlerësuar interesin më të lartë të fëmijës merren në konsideratë nevojat e fëmijës për zhvillim fizik e psikologjik, edukim e shëndet, siguri dhe qëndrueshmëri, si dhe rritjen/përkatësinë në një familje; mendimin e fëmijës, në varësi të moshës dhe të aftësisë së tij për të kuptuar; historinë e fëmijës, duke mbajtur parasysh situatat

e veçanta të abuzimit, neglizhimit, shfrytëzimit ose forma të tjera të dhunës ndaj fëmijës, si dhe rrezikun e mundshëm që situata të ngjashme të ndodhin në të ardhmen; aftësinë e prindërve ose personave që kujdesen për mirëritjen e fëmijës për t'iu përgjigjur nevojave të fëmijës, si dhe vazhdimësinë e marrëdhënieve personale ndërmjet fëmijës dhe personave, me të cilët ai ka lidhje gjinore, shoqërore dhe/ose shpirtërore²⁵. Përcaktimi i interesit më të lartë mbështetet në fakte të vërtetuara dhe në informacionet e dhëna nga fëmija dhe prindërit/kujdestarët joabuzues.

Vlerësimi i interesit më të lartë të fëmijës kërkon që punonjësit e Qendrës, përpara çdo veprimi apo vendimi lidhur me fëmijën, të mendojnë me kujdes ndikimin e veprimeve të tyre te fëmijët, për t'u siguruar që konsiderata parësore është interesi më i lartë i fëmijës. Komiteti për të Drejtat e Fëmijës në Komentin e Përgjithshëm nr. 13 thekson, se: "duhet të respektohet e drejta e fëmijëve që interesi e tyre më i lartë të jetë konsiderata kryesore në të gjitha çështjet që kanë të bëjnë me ata, sidomos kur ata janë viktima të dhunës, si dhe në të gjitha masat e parandalimit"²⁶. Komenti i Përgjithshëm nr. 14 i këtij Komiteti vë theksin tek ekipet shumëdisiplinore në vlerësimin dhe përcaktimin e interesit më të lartë të fëmijës. Duke punuar së bashku, një ekip shumëdisiplinor dhe ndërinstitucional është në pozitën më të mirë për të bërë një vlerësim gjithëpërfshirës dhe për të marrë parasysh interesin më të lartë të fëmijës gjatë gjithë procesit²⁷.

Për sa më sipër, punonjësit e Qendrës do të duhet të vlerësojnë interesin më të lartë të fëmijës, në mënyrë të vazhdueshme dhe në bashkëpunim strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës dhe GTN, si për shembull:

20. Në vlerësimin e shërbimeve për kujdes shëndetësor emergjent ndaj fëmijës që paraqitet në Qendër, me qëllim plotësimin e nevojave të fëmijës për zhvillim fizik e psikologjik;
21. Në mbështetjen e strukturave vendore të mbrojtjes së fëmijës për kryerjen e vlerësimit fillestar dhe të plotë të fëmijës;
22. Pjesëmarrja e asistentit të fëmijës në takimet e GTN-së të thirrura nga strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës dhe vlerësimi i nevojave afatshkurtra dhe afatgjata për shërbime të kujdesit shëndetësor ndaj fëmijës.

Punonjësit e Qendrës duhet t'i kenë të qarta rolet dhe përgjegjësitë përkatëse në vlerësimin dhe përcaktimin e interesit më të lartë të çdo fëmije dhe të jenë të trajnuar se si të zbatojë procedurat dhe instrumentet për këtë qëllim.

Pjesëmarrja, dëgjimi dhe respektimi i mendimit të fëmijës, në përputhje me moshën dhe aftësinë e tij për të kuptuar, është në fokus të praktikave dhe proceseve në Qendër.

²⁵ Neni 6 i ligjit nr. 17/2018, "Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës" dhe neni 10 i Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

²⁶ Komiteti për të Drejtat e Fëmijës në Komentin e Përgjithshëm nr. 13, paragrafi 3/f: <https://www.refworld.org/docid/4e6da4922.html>

Fëmijës i garantohet e drejta për t'u dëgjuar vetë ose nëpërmjet prindit, kujdestarit ose përfaqësuesit në të gjitha proceset administrative e gjyqësore që lidhen me të²⁷. Të dëgjuarit sistematik të mendimit të fëmijës do të sigurojë një kuptim më të thellë të nevojave të fëmijës, do të lehtësojë përcaktimin e interesit më të lartë të fëmijës, si dhe shërbimet dhe veprimet më të përshtatshme për t'u ndërmarrë, për shembull, trajtimi dhe terapia. Fëmija dhe prindi/kujdestari joabuzues duhet gjithmonë të kenë akses në informacion, përshtatur sipas moshës, zhvillimit, gjuhës dhe nevojave të veçanta. Gjithashtu, fëmijëve u jepet mundësia për të dhënë përshtypjet mbi përvojën e tyre në Qendër, me qëllim përmirësimin e mjediseve dhe shërbimeve që ofrohen në Qendër. Për të siguruar realizimin e plotë të këtyre të drejtave duhet që punonjësit e Qendrës të marrin pjesë në trajnime që i aftësojnë ata në këtë drejtim. Gjithashtu, punonjësit e Qendrës mund të mbështesin dhe lehtësojnë pjesëmarrjen e fëmijës në mbledhjet e GTN-së dhe marrjen e mendimit të tij, nëpërmjet vënies në dispozicion të mjeteve logjistike apo të mbështetjes institucionale për rastet kur fëmija e ka të pamundur të marrë pjesë fizikisht në mbledhje. Në këto raste, Qendra ose ofron mjetet logjistike të nevojshme që sigurojnë lidhjen *online* të fëmijës me GTN-në nga mjediset e Qendrës ose vendos në dispozicion të GTN-së mjediset e nevojshme për zhvillimin e mbledhjes (sallë takimesh/mbledhje).

Vonesat e pajustificuara shmangen në çdo moment nga punonjësit e Qendrës, duke siguruar që vlerësimet, veprimet dhe shërbimet ndaj fëmijës të kryhen brenda një periudhe kohore të arsyeshme dhe që fëmijët të marrin informacionin në kohë. Shmangia e vonesave të pajustificuara është një parim themelor i mbrojtjes së fëmijëve dhe i procesit penal me të mitur²⁸. Fëmijët që do të trajtohen në Qendër janë viktima ose dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës pra, të një vepre penale dhe si të tillë, ata do të jenë pjesë e një procesi penal. Për të shmangur ri/viktimizimin apo ri/traumatizimin e këtyre fëmijëve, KDPM-ja parashikon detyrimin për çdo organ kompetent që të shqyrtojë në mënyrë të shpejtë dhe me përparësi çështjet me të mitur viktimë dhe dëshmitar. Në të njëjtën mënyrë, edhe të gjitha institucionet që veprojnë në mbrojtjen dhe ofrimin e shërbimeve nga fëmijës duhet të shmangin çdo lloj vonese të pajustificuar që mund të çojë në përkeqësimin e traumës së përjetuar nga i mitur. Gjithashtu, një bashkëveprim dhe bashkëpunim ndërinstitutional efikas kërkon shmangien e vonesave të pajustificuara, në mënyrë që secili prej institucioneve të kryejë funksionet e veta në kohën e duhur. Për të siguruar respektimin e këtij parimi, Qendra duhet të pranojë 24 orë në ditë, 7 ditë të javës, vetëreferimet apo referimet, të disponojë një strukturë organizative efikase, personel të besueshëm dhe fonde të mjaftueshme, mekanizma solidë koordinimi, si edhe bashkëpunim konsistent me aktorët e jashtëm, që luajnë rol në procesin hetimor dhe atë gjyqësor (oficerët e policisë gjyqësore, psikologë, avokatët, prokurorët, gjyqtarët etj.).

27 Neni 13, i ligjit nr. 17/2018, "Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës".

28 Neni 17, i KDPM-së.

STANDARDI 2

Shërbimet e ofruara në Qendër u përgjigjen nevojave individuale të fëmijëve viktimë apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës

Rezultati i dëshiruar

Shërbimet e ofruara nga Qendra u përgjigjen nevojave individuale dhe komplekse të fëmijëve viktimë apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës, i japin përparësi mirëqenies fizike dhe psikologjike të fëmijës, si dhe reflektojnë parimet e sigurisë dhe dinjitetit të fëmijëve.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
<p>1. Qendra ka një dokument të shkruar me misionin dhe objektivat e shërbimit, të cilat duhet të jenë të shkruara me gjuhë të kuptueshme dhe të afishuara në një vend të dukshëm.</p> <p>2. Qendra ofron shërbimet si më poshtë:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ndihma e parë dhe kujdesi i emergjencës;- Mbështetje në rast krizash;- Mbështetje dhe këshillim mjekësor i specializuar;- Këshillim psikologjik i specializuar dhe ndërhyrje terapeutike;- Transportimi i sigurt;- Referimi dhe menaxhimi/ndjekja e rastit në bashkëpunim me PMF-në. Shërbimet në Qendër ofrohen falas dhe mbulohen nga buxheti i Qendrës.4. Për shërbime që nuk ofrohen nga Qendra ajo bashkëpunon me institucione apo struktura të specializuara në ofrimin e shërbimit të kërkuar duke vendosur, kur është e mundur, mjediset e saj në dispozicion të ofrimit të shërbimit.	<p>2.1.1 Qendra disponon një dokument në formë shkresore dhe të afishuar me misionin dhe objektivat e shërbimit.</p> <p>2.1.2 Personeli mbështetet dhe orientohet nga rregulla të brendshme të rëndësishme si Kodi i Sjelljes së Personelit, rregulla për raportimin e parregullsive, procedurat e sigurisë, protokoll emergjence etj.</p> <p>2.2.1 Formularët e pranimit, raportet e psikologes/pediatrit, vlerësimet e mjekut specialist dhe të mjekut ligjor, shërbimet e tjera ku referohet fëmija, deklarata e ruajtjes së konfidencialitetit të të dhënave personale etj., të plotësuar dhe vendosura në dosjet e fëmijës.</p> <p>2.3.1 Asnjë nga shërbimet e ofruara nga Qendra dhe nga institucione apo struktura të tjera në kuadër të bashkëpunimit ndërinstitucional nuk janë me pagesë për përfituesin.</p>	<p>1. Fëmijët dhe prindi/kujdestari joabuzues njihen menjëherë me misionin dhe objektivat e shërbimit në Qendër, si dhe me të drejtat dhe detyrimet ndaj Qendrës dhe punonjësve të saj.</p> <p>2. Qendra ofron shërbimet e saj në mënyrë të personalizuar për secilin fëmijë dhe mbi bazën e vlerësimit të nevojave.</p> <p>3. Shërbimet e nevojshme ndaj fëmijës ofrohen nga Qendra ose nëpërmjet bashkëpunimit me institucione apo struktura të specializuara në ofrimin e shërbimit të kërkuar.</p> <p>4. Për të siguruar qëndrueshmërinë e Qendrës, financimi i saj do të mbështetet në parimet për një buxhet të shëndoshë, të bazuar në nevojë dhe që mundëson funksionimin e plotë të shërbimit, sipas standardeve të përcaktuara.</p>

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
5. Shërbimi i ofruar reflekton qartë parimet e sigurisë dhe dinjitetit njerëzor.	2.4.1 Numri i rasteve të trajtuara në Qendër, numri i rasteve të referuara në institucione të tjera, dokumentet e referimit të fëmijës në institucione apo struktura të specializuara etj. 2.5.1 Procedurat për sigurinë dhe respektimin e dinjitetit njerëzor, të shkruara dhe të afishuara për përdoruesit/et e shërbimit.	5. Qendra disponon mjedise të përshtatshme për ekzaminimet mjekësore dhe këshillimin psikologjik të fëmijëve dhe, kur është e mundur, i vendos ato (mjediset) në dispozicion të ofrimit të shërbimit nga institucionet/strukturat bashkëpunuese. 6. Kur siguria e fëmijës është në rrezik, Njësia për Mbrojtjen e Fëmijës në bashkëpunim me asistentin e fëmijës të Qendrës marrin masat mbrojtëse të parashikuara në nenin 37 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

Modeli i shërbimeve të ofruara nga qendrat për mbështetjen dhe përgjigjen e menjëhershme ndaj fëmijëve viktime dhe dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës ofron një kornizë të ndërhyrjes shumësektoriale dhe ndërinsticionale të mbështetjes së fëmijës gjatë procesit të menaxhimit dhe trajtimit të rastit në rrugë civile dhe/ose penale. Ky model, mbështetet në modelin dhe standardet *Barnahus* të shërbimeve të ngjashme në Evropë, të integruara në sistemin shëndetësor, që promovon praktika që parandalojnë ri/traumatizimin dhe janë në përputhje me të drejtat e fëmijëve për mbrojtje, ndihmë dhe drejtësi të përshtatur për fëmijët, si dhe duke bashkëpunuar me institucionet e drejtësisë, në kuadër të zhvillimit të procesit penal dhe sigurimit të provave. Ofrimi i shërbimeve nga qendrat mbështetet në një qasje ndërinsticionale dhe shumësektoriale, me qëllim vlerësimin e nevojave dhe përbushjen e nevojave individuale dhe komplekse që kanë fëmijët viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës për shërbime.

Qendrat ofrojnë shërbimet, si më poshtë:

1. Ndihma e parë dhe kujdesi i emergjencës;
2. Mbështetje në rast krizash;
3. Mbështetje dhe këshillim mjekësor i specializuar;
4. Këshillim psikologjik i specializuar dhe ndërhyrje terapeutike;
5. Transporti i sigurt përmes një mjeti të pidentifikueshëm, me qëllim garantimin e anonimitetit dhe ruajtjen e privatësisë;
6. Referimi dhe bashkëpunim me PMF-në për menaxhimin e rastit.

Për ofrimin e shërbimeve të mësipërme, pranë spitaleve rajonale ngrihen Qendra të specializuara, me qëllim ofrimin e kujdesit dhe të mbështetjes shumësektoriale të përshtatur për fëmijët viktime dhe dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës. Qendra është pjesë e strukturës së Spitalit, i cili është institucioni drejtues dhe përgjegjës për realizimin e veprimtarisë së Qendrës, sipas parashikimeve të këtij urdhri/udhëzimi. Ministri i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, përcakton organizimin, strukturën dhe rregulloret e funksionimit të Qendrës, si pjesë e strukturës së spitalit. Qendra ka në përbërje të saj të paktën punonjësit, si më poshtë:

- c) **Koordinatori** që do të bashkërendojë punën ndërinstitutionale dhe do të sigurojë komunikimin me institucionet e tjera mbështetëse dhe bashkëpunuese. Ai kryen funksione administrative dhe koordinuese.
- d) **Asistenti i fëmijës**, i cili në bashkëpunim me punonjësin për mbrojtjen e fëmijës do të kujdeset për përmbushjen e nevojave emergjente të fëmijës dhe sigurimin e ofrimit të shërbimeve të parashikuara në planin individual të mbrojtjes.

Shërbimet në Qendër ofrohen falas dhe mbulohen nga buxheti i Qendrës. Për të siguruar qëndrueshmërinë e Qendrës, financimi i saj do të mbështetet në parimet për një buxhet të shëndoshë, të bazuar në nevoja dhe që mundëson funksionimin e plotë të shërbimit, sipas modelit të shërbimeve dhe standardeve të përcaktuara. **Qendra financohet nga buxheti i spitalit dhe ka këto burime financimi**²⁹:

- e) Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- f) institucionet e sigurimeve shëndetësore;
- g) njësitë e qeverisjes vendore;
- h) donatorët vendës e të huaj. Kostot operative dhe të personelit mbulohen nga buxheti i akorduar nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale për spitalin. Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, duke respektuar detyrat dhe përgjegjësitë e spitalit, ushtron sa herë e konsideron të arsyeshme, kontroll ekonomik-financiar për pjesën e buxhetit që financon.

Kostot për shërbimet që ofrohen nga institucione apo struktura të tjera, në kuadër të bashkëpunimit ndërinstitutional, mbulohen nga këto institucione apo struktura pavarësisht vendit ku ofrohet shërbimi.

Qendra pranon 24 orë në ditë, 7 ditë të javës, referimet me vetiniciativë të fëmijës dhe/ose të prindërve/kujdestarit të fëmijës, si dhe referimet nga çdo person fizik apo juridik, si dhe nga çdo punonjës i institucioneve publike e private, i cili vihet në kontakt me fëmijën, për shkak të profesionit apo, të cilit i është raportuar rasti. Qendra pranon menjëherë rastet e vetëreferuara ose të referuara nga strukturat e sipërpërmendura, pavarësisht formës së përdorur për njoftimin.

²⁹ Neni 24, i ligjir nr. 9106, datë 17.7.2003, "Për shërbimin spitalor në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar.

Qendra ka për detyrë t'i ofrojë fëmijës, që paraqitet apo referohet pranë Qendrës, të gjitha shërbimet që ajo ofron dhe vlerësohen të nevojshme për të siguruar mirëqenien fizike dhe psikologjike të fëmijës. Gjatë ushtrimit të veprimtarisë, Qendra mbështetet nga mjekët dhe punonjësit e strukturave të tjera të spitalit, sipas nevojave të rastit, si dhe nga profesionistë të institucioneve të tjera që do të ofrojnë shërbime apo do të kryejnë veprime procedurale në mjediset e Qendrës. **Për shërbime që nuk ofrohen nga vetë punonjësit e Qendrës apo strukturat e spitalit, ajo bashkëpunon me institucione/ struktura të specializuara në ofrimin e shërbimit të kërkuar** duke vendosur, kur është e mundur, mjediset e saj në dispozicion të ofrimit të shërbimit.

Gjithashtu, **shërbimet e ofruara nga Qendra duhet të reflektojnë parimet e sigurisë dhe dinjitetit të fëmijëve.** Kështu, kur siguria e fëmijës është në rrezik, Njësia për Mbrojtjen e Fëmijës në bashkëpunim me punonjësit e Qendrës marrin masat mbrojtëse të parashikuara në nenin 37 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur. Fëmijëve viktimë apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës janë, gjithashtu, fëmijë viktimë apo dëshmitarë të një veprë penale dhe si të tillë ata përfitojnë nga të gjitha masat mbrojtëse të parashikuara nga Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur. Në nenin 37 të këtij Kodi parashikohet, se: “kur siguria e fëmijës viktimë ose dëshmitar është në rrezik, sipas rastit, prokurori, policia gjyqësore ose Njësia për Mbrojtjen e Fëmijës marrin masa mbrojtëse, të tilla si:

- a) shmangien e kontaktit të drejtpërdrejtë midis të miturit viktimë ose dëshmitar dhe të akuzuarit, në çdo fazë të procesit;
- b) bërjen e kërkesës për nxjerrjen e një “urdhërkuqizimi” në gjykatë;
- c) bërjen e kërkesës për vendosjen e masës së sigurimit “arrest me burg” ose “arrest në shtëpi” për të akuzuarin me kushtin e ndalimit të kontaktit me të miturin;
- ç) bërjen e kërkesës për marrjen e masave mbrojtëse për të miturin viktimë ose dëshmitar prej policisë ose strukturave të tjera dhe ruajtjen e sekretit të vendndodhjes së të miturit;
- d) të marrë ose të kërkojë nga autoritetet kompetente masa të tjera mbrojtëse që konsiderohen të përshtatshme.

Nga leximi i dispozitave të mësipërme, rezulton e rëndësishme që ndërkohë që fëmija trajtohet në Qendër dhe punonjësit e Qendrës marrin dijeni për një rrezik që cenon sigurinë e fëmijës atëherë ata duhet të njoftojnë dhe të bashkëpunojnë me Njësinë për Mbrojtjen e Fëmijës për marrjen e masave mbrojtëse ndaj fëmijës. Roli i punonjësve të Qendrës në këtë rast është të bashkëpunojë dhe mbështesë Njësinë për Mbrojtjen e Fëmijës. Në të njëjtën mënyrë, kur ndaj fëmijës është marrë një masë mbrojtëse nga prokurori, policia gjyqësore ose Njësia për Mbrojtjen e Fëmijës atëherë punonjësit e Qendrës duhet të kujdesen që, gjatë trajtimit në Qendër, fëmija të gëzojë mbrojtjen e nevojshme (si për shembull: të kujdesen që të shmanget përballja e të miturit viktimë me të akuzuarin apo të ruajnë sekretin e vendndodhjes së të miturit).

STANDARDI 3

Qasja e koordinuar shumësektoriale dhe bashkëpunimi ndërinstitucional midis Qendrës dhe aktorëve në nivel qendror dhe vendor

Rezultati i dëshiruar

Të garantohet ofrimi i shërbimeve dhe trajtimi i rasteve në mënyrë të koordinuar dhe përmes zbatimit të qasjes shumësektoriale dhe bashkëpunimit të aktorëve në nivel qendror dhe vendor.

Qendra bashkëpunon me Prokurorinë dhe Gjykatat më kuadër të ekzaminimit mjekoligjor dhe kontrollit intim, duke ofruar mjedisin, mjetet dhe materialet e nevojshme klinike, si dhe bashkëpunon me strukturat e tjera të spitalit për të siguruar pjesëmarrjen e një mjeku të certifikuar dhe infermieri me të njëjtën gjini me fëmijën ose të gjinisë së zgjedhur nga vetë fëmija, të trajnuar në abuzimin seksual dhe keqtrajtimin e fëmijës.

Çdo fëmije që vetëreferohet apo është referuar në Qendër i ofrohet kujdesi shëndetësor i emergjencës që përfshin konsultën pediatrike dhe ofrimin e ndihmës mjekësore emergjente/të urgjencës që ofrohet në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit.

Qendra, në bashkëpunim me strukturat e tjera të spitalit, i ofron fëmijës kujdes shëndetësor, afatshkurtër apo afatgjatë dhe, sipas nevojave, nga personel i specializuar dhe në një mënyrë miqësore për fëmijën.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
1. Qendra ofron tërësinë e shërbimeve të parashikuara bazuar në qasjen e koordinuar shumësektoriale dhe në bashkëpunimin ndërinstitucional midis Qendrës dhe aktorëve në nivel qendror dhe vendor.	3.1.1 Qendra ka një mandat formal nga autoritetet përkatëse për të bashkëpunuar b a s h k ë p u n i m i n ndërinstitucional dhe për të ofruar shërbime shumësektoriale. 3.1.2 Qendra ka lidhur marrëveshje ndërinstitucionale me institucionet me të cilët bashkëpunon për ofrimin e shërbimeve në Qendër.	Identifikimi i institucioneve/strukturave të specializuara në ofrimin e shërbimeve të kërkuara jashtë spitalit, me të cilat Qendra do të nënshkruajë marrëveshje bashkëpunimi dhe do të trajtojë rastet sipas qasjes shumësektoriale.

2. Qendra disponon mjedisin, mjetet dhe materialet e nevojshme klinike për të kryer ekzaminimin mjekoligjor dhe kontrollit intim të fëmijës si dhe bashkëpunon me strukturat e tjera të spitalit për të siguruar pjesëmarrjen e një mjeku të certifikuar dhe infermieri me të njëjtën gjini me fëmijën.

3. Fëmijët e referuar në Qendër përfitojnë kujdesin shëndetësor të emergjencës që përfshin konsultën pediatrike dhe ofrimin e ndihmës mjekësore emergjente/të urgjencës që ofrohet në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit.

4. Fëmija përfiton në Qendër kujdes shëndetësor, afatshkurtër apo afatgjatë, dhe sipas nevojave nga personel i specializuar dhe në një mënyrë miqësore për fëmijën.

3.1.3 Qendra ka të punësuar një koordinator që do të bashkërendojë punën ndërinstitucionale.

3.1.4 Roli i koordinatorit përcaktohet qartë në përshkrimin e punës.

3.1.5 Punonjësit e Qendrës marrin pjesë aktivisht në mbledhjet e GTN-së për trajtimin e rastit.

3.2.1 Mjedisi i përshtatshëm, mjetet dhe materialet e nevojshme klinike.

3.2.2 Vlerësimet e mjekut specialist dhe të mjekut ligjor, dokumentacioni që vërteton shërbimet që i janë ofruar fëmijës në spital; Dosja personale e fëmijës.

3.3.1 Ekzaminimi mjekësor, trajtimi dhe dërgimi i mundshëm të trajtimi mjekësor i specializuar është pjesë përbërëse e shërbimeve që ofron Qendra;

3.4.1 Vlerësimet mjekësore kryhen në ambientet e Qendrës;

3.4.2 Asistenti i Fëmijës merr pjesë rregullisht në takimet e GTN-së për përcaktimin e nevojave për kujdes shëndetësor të fëmijës.

3.4.3 Asistenti i fëmijës kujdeset për planifikimin dhe ofrimin e shërbimeve shëndetësore të parashikuara në PIM.

3.4.4 Qendra bashkëpunon dhe mbështetet nga strukturat e tjera të specializuara të spitalit në ofrimin e ndihmës mjekësore emergjente apo të vazhdueshme.

Me kërkesë të prokurorit ose oficerit të policisë gjyqësore, për të ulur rrezikun e riviktimizimit të fëmijës dhe në mbështetje të procesit të marrjes në pyetje, Qendra, sipas kapaciteteve që disponon, ofron mjedise miqësore për fëmijët dhe pajisjet/logjistikën e nevojshme.

Kur në vendimin e gjykatës/prokurorit, përcaktohet Qendra, si vend për kryerjen e kontrollit/ekzaminimit intim dhe mjekësor të fëmijës dhe/ose marrjen e kampionëve biologjikë atëherë, ajo ofron mjedisin, mjetet dhe materialet e nevojshme klinike për këtë qëllim.

Fëmijëve dhe prindërve/kujdestarëve joabuzues të tyre u sigurohet informacioni i duhur për ekzaminimet dhe trajtimin mjekësor.

Punonjësit e Qendrës duhet t'i japin peshën e duhur mendimeve të fëmijës për ekzaminimin dhe trajtimin.

Siç e theksuam, **ofrimi i shërbimeve nga qendrat mbështetet në një qasje ndërinstitucionale dhe shumësektoriale** me qëllim vlerësimin e nevojave dhe përbushjen e nevojave individuale dhe komplekse që kanë fëmijët viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës për shërbime. Qendra është pjesë e strukturës së spitalit, i cili është institucioni drejtues dhe përgjegjës për realizimin e veprimtarisë së Qendrës.

Veprimtaria parësore e qendrave është ofrimi i shërbimeve të sipërpërmendura (standardi nr. 2) për fëmijët viktime apo dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës. Në kuadër të ofrimit të këtyre shërbimeve, Qendra mbështetet nga mjekët dhe punonjësit e strukturave të tjera të spitalit, sipas nevojave të rastit, si dhe nga profesionistë të institucioneve të tjera që do të ofrojnë shërbime apo do të kryejnë veprime procedurale në mjediset e Qendrës. Për shërbime që nuk ofrohen nga vetë punonjësit e Qendrës apo strukturat e spitalit, ajo bashkëpunon me institucione/struktura të specializuara në ofrimin e shërbimit/eve të kërkuara duke vendosur, kur është e mundur, mjediset e saj në dispozicion të ofrimit të shërbimit. Për të materializuar këtë bashkëpunim me institucionet/strukturat e specializuara në ofrimin e shërbimit/eve të kërkuara jashtë spitalit, Qendra do të lidhë marrëveshje ndërinstitucionale (ose bashkëpunimi) me këto struktura apo institucione.

Veprimtaria dytësore e Qendrës është bashkëpunimi dhe mbështetja që ajo do t'i ofrojë strukturave vendore të mbrojtjes së fëmijës, Prokurorisë dhe Gjykatës gjatë menaxhimit të rastit. Në këtë rast, roli i punonjësve të Qendrës është bashkëpunimi, mbështetja dhe lehtësimi i disa proceseve gjatë fazës së menaxhimit të rastit nga institucionet përgjegjëse, sipas legjislacionit në fuqi (strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës, Prokuroria dhe Gjykatat). Kështu:

1. Menjëherë sapo Qendrës i vetëreferohet apo i referohet një rast, punonjësit e saj (koordinatori) kanë përgjegjësinë të raportojë rastin pranë strukturave vendore të mbrojtjes së fëmijës dhe/ose pranë organeve të Policisë së Shtetit sipas parashikimeve të VKM-së nr. 578, datë 3.10.2018, "Për procedurat e referimit e të menaxhimit të rastit, hartimin dhe përmbytjen e planit individual të mbrojtjes, financimin e shpenzimeve për zbatimin e tij, si dhe zbatimin e masave të mbrojtjes".
2. Punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës për të lehtësuar kryerjen e vlerësimit fillestar të fëmijës, ofrimin e shërbimeve emergjente në Qendër apo koordinimin e veprimeve për ofrimin e shërbimeve emergjente të identifikuar nga vlerësimi fillestar nga struktura/institucione jashtë spitalit.
3. Punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës për kryerjen e vlerësimit të plotë të fëmijës, duke ofruar të gjithë informacionin që disponojnë, mjedise të përshtatshme për kryerjen e intervistimit me fëmijën, motrat/vëllezërit dhe anëtarët e tjerë të familjes,

vizita të përbashkëta me PMF-në në mjedisin ku jeton fëmija dhe bashkëpunim në vlerësimin e nivelit të rrezikut, nevojave për shërbime, identifikimin dhe caktimin e ndërhyrjeve të nevojshme. Punonjësit e Qendrës (punonjësi social) marrin pjesë në takimet e GTN-së të thirrura nga strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës, dhe me kërkesë të këtyre strukturave. Kur nga vlerësimi i plotë i fëmijës dhe në PIM identifikohet nevoja për përkujdes shëndetësor, afatshkurtër ose afatgjatë, përfshirë ndërhyrje për traumat, këshillim dhe terapi, dhe parashikohet që këto shërbime apo një pjesë e tyre të ofrohen nga Qendra, atëherë ajo do të ofrojë këto shërbime vetë ose në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit.

4. Me kërkesë të prokurorit ose oficerit të policisë gjyqësore, për të ulur rrezikun e riviktimizimit të fëmijës dhe në mbështetje të procesit të marrjes në pyetje, Qendra, sipas kapaciteteve që disponon, ofron mjedise miqësore për fëmijët, pajisje për regjistrimin audio dhe video gjatë pyetjes së fëmijës në mjediset e Qendrës, pajisje që ndryshojnë pamjen dhe/ose zërin e dëshmitarit/viktimës gjatë marrjes në pyetje në distancë, si dhe lehtësi të tjera sipas nevojës.
5. Kur në vendimin e gjykatës/prokurorit, përcaktohet Qendra si vend për kryerjen e kontrollit/ekzaminimit intim dhe mjekësor të fëmijës dhe/ose marrjen e kampionëve biologjikë atëherë, ajo ofron mjedisin, mjetet dhe materialet e nevojshme klinike për këtë qëllim. Qendra bashkëpunon me strukturat e tjera të spitalit për të siguruar pjesëmarrjen e një mjeku të certifikuar dhe infermieri me të njëjtën gjini me fëmijën ose të gjinisë së zgjedhur nga vetë fëmija, të trajnuar në abuzimin seksual dhe keqtrajtimin e fëmijës.

Për të siguruar bashkërendimin e punën ndërinstitucionale, Qendra ka të punësuar një koordinator, i cili do të sigurojë komunikimin me institucionet e tjera mbështetëse dhe bashkëpunuese.

Bashkëpunimi me Prokurorinë dhe Gjykatat në kuadër të ekzaminimit mjekoligjor dhe kontrollit intim dhe të marrjes në pyetje të fëmijës

Për të ulur rrezikun e riviktimizimit të fëmijës, Qendra, në mbështetje të procesit të marrjes në pyetje të fëmijës dhe sipas kapaciteteve që disponon, ofron mjedise miqësore për fëmijët, pajisje për regjistrimi audio dhe video gjatë pyetjes së fëmijës në mjediset e Qendrës, pajisje që ndryshojnë pamjen dhe/ose zërin e dëshmitarit/viktimës gjatë marrjes në pyetje në distancë, si dhe lehtësi të tjera sipas nevojës. Qendra, në çdo rast, kujdeset që të shmangë përballjen e të miturit viktimë me të akuzuarin, në të gjitha mjediset ku zhvillohet procesi i marrjes në pyetje dhe gjatë gjithë kohës. Kur për nevoja të hetimit dhe mbledhjes së provave, prokurori dhe/ose gjykata vendosin kryerjen e kontrollit/ekzaminimit intim dhe mjekësor të fëmijës dhe/ose marrjen me detyrim të kampionëve biologjikë, në vendim përcaktohet, ndër të tjera, edhe një përshkrim i detajuar i llojit të kampionit biologjik që do të merret ose të procedurës mjekësore që do të kryhet, vendit, datës, kohës dhe mënyrës së saktë

të marrjes së kampionit biologjik ose kryerjes së procedurës tjetër mjekësore. Kur në vendimin e gjykatës/prokurorit, përcaktohet Qendra si vend për kryerjen e kontrollit/ekzaminimit intim dhe mjekësor të fëmijës dhe/ose marrjen e kampionëve biologjikë atëherë, ajo ofron mjedisin, mjetet dhe materialet e nevojshme klinike për këtë qëllim. Qendra bashkëpunon me strukturat e tjera të spitalit për të siguruar pjesëmarrjen e një mjeku të certifikuar dhe infermieri me të njëjtën gjini me fëmijën ose të gjinisë së zgjedhur nga vetë fëmija, të trajnuar në abuzimin seksual dhe keqtrajtimin e fëmijës. Nuk mund të kryhen procedura mjekësore që vënë në rrezik jetën e personit, integritetin fizik ose shëndetin e tij, që mund të dëmtojnë fëmijën e palindur ose që sipas protokolleve mjekësore, mund të shkaktojnë vuajtje të papërligjura.

Çdo fëmije që vetëreferohet apo është referuar në Qendër i ofrohet **kujdesi shëndetësor i emergjencës** që përfshin konsultën pediatrike dhe ofrimin e ndihmës mjekësore emergjente/të urgjencës, e cila ofrohet në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit. **Pas kryerjes së ekzaminimit mjekoligjor dhe kontrollit intim dhe përpara miratimit të PIMsë, Qendra në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit i ofron fëmijës kujdes shëndetësor sipas nevojave** në formën e konsultave, ekzaminimeve mjekësore, analizave dhe mjekimit, përfshirë kontracëptimin emergjent nëse nevojitet, nga personel i specializuar dhe në një mënyrë miqësore për fëmijën. **Kur nga vlerësimi i plotë i fëmijës dhe në PIM identifikohet nevoja për përkujdes shëndetësor, afatshkurtër ose afatgjatë**, përfshirë ndërhyrje për traumat, këshillim dhe terapi, dhe parashikohet që këto shërbime apo një pjesë e tyre të ofrohen nga Qendra, atëherë, ajo do të ofrojë këto shërbime vetë ose në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit. Asistenti i Fëmijës ka përgjegjësinë të kujdeset për planifikimin dhe ofrimin e shërbimeve të sipërpërmendura.

STANDARDI 4

Qendra ofron mjedis të përshtatur për fëmijët

- 4.1 Vendndodhja e Qendrës është lehtësisht e aksesueshme** nga fëmijët dhe prindërit, në një mjedis të njohur dhe më vete. Mjediset janë të arritshme me transport publik dhe janë të aksesueshme nga fëmijë me aftësi të kufizuara.
- 4.2 Mjediset e brendshme janë të përshtatura për fëmijët** dhe me moshën e tyre, sidomos në dhomat e pritjes. Mjediset janë të sigurta fizikisht për fëmijët e të gjitha moshave dhe fazave zhvillimore, madje edhe për fëmijë me aftësi të kufizuara.
- 4.3 Privatësia:** Ekzistojnë mjedise të ndara, të izoluar nga ana akustike dhe private për të siguruar privatësinë.
- 4.4 Parandalimi i kontaktit me autorin e dyshuar të krimit:** Mjediset ofrojnë mundësinë e shmangies së kontaktit mes viktimës dhe autorit të dyshuar të veprës penale gjatë gjithë kohës.

Rezultati i dëshiruar

Vendndodhja e Qendrës është lehtësisht e aksesueshme nga fëmijët e prindërit/kujdestarët e tyre dhe mjediset e brendshme të saj janë të përshtatura për fëmijët dhe u sigurojnë atyre privatësinë e sigurinë e nevojshme.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
1. Fëmijët dhe prindërit nuk hasin vështirësi në gjetjen e vendndodhjes së Qendrës dhe mund të shkojnë atje me transport publik apo nëpërmjet shërbimit të transportit të ofruar nga Qendra.	4.1.1 Qendra ndodhet në një zonë të njohur nga qytetarët.	1. Brenda mjediseve të spitalit, Qendra lidhet me Peditrinë me tabela të qarta askueshëmërie dhe hyrje të posaçme. Qendra ofron transport të sigurt për përfituesit e shërbimeve.
2. Mjediset janë të aksesueshme nga fëmijë me aftësi të kufizuara.	4.1.2 Transporti publik është afër Qendrës.	2. Mjediset e Qendrës aksesohen nga fëmijët me nevoja të veçanta apo me aftësi të kufizuara.
3. Fëmijët gjejnë në Qendër mjedise të përshtatura për ata dhe me moshën e tyre, si dhe mjedise të sigurta fizikisht.	4.2.1 Qendra është e pajisur me rampë ose platformë ngritëse në hyrje.	3. Fëmija mirëpritet nga një anëtar i personelit me sjellje miqësore ndaj tij; Mjediset e Qendrës janë të sigurta fizikisht për fëmijët e të gjitha moshave dhe fazave zhvillimore. Qendra kryhen rregullisht inspektime për sigurinë e mjediseve.
4. Në Qendër janë krijuar mjedise të ndara, të izoluar nga ana akustike dhe që sigurojnë privatësinë.	4.3.1 Objektet në dhomën e pritjes, për shembull, lodrat, revistat, librat dhe mobilitet, u përshtaten fëmijëve të të gjitha moshave, fëmijëve me nevoja të veçanta dhe me aftësi të kufizuara.	4. Në Qendër ka dhoma të ndara pritjeje për raste kur është e nevojshme të mbrohet privatësia apo siguria e fëmijës ose nëse kërkohet nga prokurori/gjykata për ekzaminime ligjore. Dhomat kanë izolim akustik. Vendndodhja dhe shenjat orientuese nuk bien në sy.
5. Qendra, në çdo rast, kujdeset që të shmangë përballjen e të miturit viktimë me të akuzuarin, në të gjitha mjediset dhe gjatë gjithë kohës.	4.3.2 Numri i inspektimeve të kryera për sigurinë e mjediseve.	
	4.4.1 Mjediset në Qendër që sigurojnë privatësinë.	
	4.5.1 Mjediset e Qendrës ofrojnë mundësinë e shmangies së kontaktit mes viktimës dhe autorit të dyshuar të veprës penale, nëse ai hyn në të njëjtën ndërtesë.	

5. Të miturit në konflikt me ligjin, autor të veprës penale ndaj fëmijës që trajtohet në Qendër, nuk mund të jenë përfitues të shërbimeve në Qendër apo të merren në pyetje në ambientet e Qendrës.

Për ofrimin e shërbimeve të specializuara për fëmijët që janë viktima dhe/ose dëshmitarë të abuzimit seksual dhe formave të rënda të dhunës duhen siguruar **mjedise fizike që karakterizohet nga një sërë tiparesh kyçe, domethënë, ato janë të aksesueshme, të sigurta, të përshtatura për fëmijët, të ndara dhe të izoluara nga ana akustike, që sigurojnë privatësinë dhe shmangin përballjen e të miturit viktimë me të akuzuarin. Mjediset e Qendrës duhet të aksesohen nga fëmijët me nevoja të veçanta apo me aftësi të kufizuara.** Vendndodhja dhe krijimi i mjediseve, sipas karakteristikave të mësipërme është thelbësor për t'u siguruar të gjithë fëmijëve qasje në shërbime dhe për të garantuar privatësinë dhe sigurinë e fëmijëve. Krijimi i një mjedisi të sigurt, neutral dhe të përshtatur për fëmijën është thelbësor në uljen e ankthit dhe parandalimin e ri/traumatizimit.

Siç e theksuam, Qendra është pjesë e strukturës së spitalit rajonal. Brenda mjediseve të spitalit, Qendra lidhet me Pediatriinë me tabela të qarta aksesueshmërie dhe hyrje të posaçme. Mjediset e Qendrës janë të përshtatura dhe miqësore për fëmijët e moshave të ndryshme. Kur është e mundur, krijohen edhe mjedise të ndara, të izoluara nga ana akustike dhe private për të siguruar privatësinë. Mjediset ofrojnë aksesueshmëri për fëmijët me nevoja të veçanta apo me aftësi të kufizuara dhe janë të sigurta fizikisht për fëmijët e të gjitha moshave dhe fazave zhvillimore. Mjediset ofrojnë mundësinë e shmangies së kontaktit mes viktimës dhe autorit të dyshuar të veprës penale. Intervistat ose marrja në pyetje e fëmijës zhvillohen në ambiente të projektuara ose përshtatura për këtë qëllim, që mundësojnë monitorimin në kohë reale të tyre. Fëmijëve dhe prindërve/kujdestarëve joabuzues u ofrohet nga Qendra transport i sigurt përmes një mjeti të pidentifikueshëm, me qëllim garantimin e anonimitetit dhe ruajtjen e privatësisë.

STANDARDI 5

Vlerësimi i nevojave dhe plani i përkujdesjes/ndihmës

Rezultati i dëshiruar

Nevojat e nevojat e përfitueses/it, viktimë/e mbijetuar e sulmit seksual, të vlerësuara plotësisht dhe në mënyrë të efektshme, sipas moshës, gjinisë dhe specifikimeve të tjera, si dhe plani individual i përkujdesjes/ndihmës i hartuar në bazë të tyre, të vlerësuara plotësisht dhe në mënyrë të efektshme, sipas moshës, gjinisë dhe specifikimeve të tjera, si dhe plani individual i përkujdesjes/ndihmës i hartuar në bazë të tyre. Punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës për të lehtësuar kryerjen e vlerësimit fillestar dhe të plotë të fëmijës dhe sigurojnë/ koordinojnë ofrimin e shërbimeve të kujdesit shëndetësor emergjent ndaj fëmijës, si dhe të shërbimeve të kujdesit shëndetësor të parashikuar në PIM.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
1. Punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës për të lehtësuar kryerjen e vlerësimit fillestar të fëmijës dhe sigurojnë/koordinojnë ofrimin e shërbimeve të kujdesit shëndetësor emergjent.	5.1.1 Numri i rasteve kur punonjësit e Qendrës kanë lehtësuar mbledhjen e informacionit të nevojshëm, në kuadër të vlerësimit fillestar të fëmijës. 5.1.2 Numri i rasteve, kur shërbimet e kujdesit shëndetësor emergjent janë ofruar nga Qendra në bashkëpunim me strukturat e spitalit. 5.1.3 Numri i rasteve, kur ofrimi i shërbimeve të kujdesit shëndetësor emergjent nga struktura/institucione jashtë spitalit është koordinuar nga punonjësit e Qendrës. 5.1.4 Qendra ka në strukturën e saj një punonjës që lehtëson koordinimin ndërinstitucional (koordinatori).	1. Punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës për kryerjen e vlerësimit fillestar dhe të plotë të fëmijës, duke ofruar të gjithë informacionin që disponojnë, mjedise të përshtatshme për kryerjen e intervistimit të fëmijës, si dhe lehtësojnë mbledhjen e informacionit të nevojshëm.
2. Punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës për të lehtësuar kryerjen e vlerësimit të plotë të fëmijës dhe sigurojnë/ koordinojnë ofrimin e shërbimeve të kujdesit shëndetësor të parashikuar në PIM.	5.2.1 Numri i rasteve, kur punonjësit e Qendrës kanë lehtësuar mbledhjen e informacionit të nevojshëm, në kuadër të vlerësimit të plotë të fëmijës.	

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
	<p>5.2.2 Punonjësit e Qendrës marrin pjesë rregullisht në takimet e GTN-së, kur i kërkohet.</p> <p>5.2.3 Numri i rasteve, kur shërbimet e kujdesit shëndetësor, afatshkurtër ose afatgjatë, sipas parashikimeve të PIM-së janë ofruar nga Qendra në bashkëpunim me strukturat e spitalit.</p> <p>5.2.4 Punonjësit e Qendrës janë të informuar dhe trajnuar për procedurat e menaxhimit civil dhe penal të fëmijës viktimë apo dëshmitarë.</p>	<p>2. Kur nga vlerësimi fillestar i fëmijës identifikohet nevoja emergjente për t'i siguruar fëmijës shërbime mjekësore, punonjësit e Qendrës vlerësojnë, rast pas rasti, nëse shërbimet emergjente do t'i ofrohen fëmijës nga Qendra në bashkëpunim me strukturat e spitalit apo fëmija do të duhet të zhvendoset në një institucionin të specializuar. Kur nga vlerësimi i plotë i fëmijës dhe në PIM identifikohet nevoja për përkujdes shëndetësor, afatshkurtër ose afatgjatë, dhe parashikohet që këto shërbime apo një pjesë e tyre të ofrohen nga Qendra atëherë, ajo do të ofrojë këto shërbime vetë ose në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit.</p>

Qendra pranon 24 orë në ditë, 7 ditë të javës, referimet me vetiniciativë të fëmijës dhe/ose të prindërve/kujdestarit të fëmijës, si dhe referimet nga çdo person fizik apo juridik, si dhe nga çdo punonjës i institucioneve publike e private, i cili vihet në kontakt me fëmijën, për shkak të profesionit apo të cilit i është raportuar rasti. Menjëherë sapo merret referimi i një rasti, informacioni fillestar për referimin dokumentohet në një regjistër të veçantë. Në të njëjtën mënyrë, sapo fëmija paraqitet në mjediset e Qendrës, ai regjistrohet, i hapet një dosje e veçantë dhe i caktohet një numër identifikues i fëmijës gjatë gjithë procesit të trajtimit të tij në Qendër.

Punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës për kryerjen e vlerësimit fillestar të fëmijës, duke ofruar të gjithë informacionin që disponojnë dhe mjedise të përshtatshme për kryerjen e intervistimit fillestar të fëmijës. Koordinatori i Qendrës mbështet punonjësën për mbrojtjen e fëmijës menaxher të rastit (në vijim "PMF") dhe lehtëson mbledhjen e informacionit të nevojshëm nga institucionet, organizatat apo persona të tjerë, që kanë dijeni për rastin dhe/ose janë në kontakt me vetë fëmijën. Qendra i ofron fëmijës nevojat imediate për ushqim, higjienë, veshje dhe kujdesin shëndetësor e psikologjik të nevojshëm, në

bashkëpunim me PMF-në dhe strukturat e tjera të specializuara mjekësore të spitalit. Asistenti i Fëmijës i Qendrës mbështet PMF-në, koordinon veprimet ose referon rastin në institucionet përgjegjëse, kur nga vlerësimi fillestar i fëmijës identifikohet nevoja emergjente për t'i siguruar fëmijës shërbimet e domosdoshme që nuk ofrohen në Qendër dhe/ose për t'i siguruar atij mbrojtjen fizike dhe/ose për zbatimin e një mase emergjente të mbrojtjes. Punonjësi social dhe PMF-ja vlerësojnë, rast pas rasti, nëse shërbimet emergjente të nevojshme, do t'i ofrohen fëmijës në mjediset e Qendrës nga punonjës të specializuar, në kuadër të bashkëpunimit ndërinstitucional apo fëmija do të duhet të zhvendoset në institucionin e specializuar. Gjithashtu, asistenti i fëmijës mbështet PMF-në për zbatimin e masës emergjente të mbrojtjes dhe vendosjen e përkohshme të fëmijës pranë një të afërmi të fëmijës, në familje kujdestare apo në një strehë.

Edhe gjatë vlerësimit të plotë të fëmijës, punonjësit e Qendrës bashkëpunojnë me strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës, duke ofruar të gjithë informacionin që disponojnë, mjedise të përshtatshme për kryerjen e intervistimit me fëmijën, motrat/vëllezërit dhe anëtarët e tjerë të familjes, vizita të përbashkëta me PMF-në në mjedisin ku jeton fëmija dhe bashkëpunim në vlerësimin e nivelit të rrezikut, nevojave për shërbime, identifikimin dhe caktimin e ndërhyrjeve të nevojshme. **Koordinatori** mbështet PMF-në dhe lehtëson mbledhjen e informacionit të nevojshëm nga institucionet, organizatat apo persona të tjerë, që kanë dijeni për rastin dhe/ose janë në kontakt me vetë fëmijën. **Asistenti i fëmijës** merr pjesë në takimet e GTN-së të thirrura nga strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës dhe me kërkesë të këtyre strukturave. Gjithashtu, punonjësit e Qendrës mund të mbështesin dhe lehtësojnë pjesëmarrjen e fëmijës në mbledhjet e GTN dhe marrjen e mendimit të tij, nëpërmjet vënies në dispozicion të mjeteve logjistike apo të mbështetjes institucionale, për rastet kur fëmija e ka të pamundur të marrë pjesë fizikisht në mbledhje. Në këto raste, Qendra ose ofron mjetet logjistike të nevojshme që sigurojnë lidhjen *online* të fëmijës me GTN-në nga mjediset e Qendrës ose vendos në dispozicion të GTN-së mjediset e nevojshme për zhvillimin e mbledhjes (sallë takimesh/mbledhjeje). Asistenti i fëmijës pjesëmarrës në takimet e GTN shqyrton projektin e PIM-së dhe bën rekomandimet përkatëse për ndërhyrjet apo shërbimet e nevojshme për rastin, duke marrë përsipër detyra dhe shërbime që do t'i ofrohen fëmijës, si dhe afatet përkatëse.

Referimi, trajtimi i rastit në Qendër, si dhe komunikimet apo procesverbalet e takimeve me institucionet apo strukturat e tjera dokumentohen në regjistra të veçantë dhe administrohen sipas rregullave të spitalit. Punonjësit apo profesionistët që vijnë të ofrojnë shërbime në Qendër, në kuadër të bashkëpunimit ndërinstitucional, respektojnë rregullat e administrimit të dokumentacionit të Qendrës.

STANDARDI 6

Ofrimi i shërbimeve terapeutike të personalizuara për fëmijën nga profesionistë me formim dhe ekspertizë të specializuar

Rezultati i dëshiruar

Çdo fëmijë që vetëreferohet apo është referuar në Qendër merr mbështetje të shëndetit mendor në formën e ndërhyrjes për krizën dhe i nënshtrohet vlerësimit të shëndetit mendor që përbën bazën për trajtimin e përshtatshëm që i ofrohet fëmijës pa vonesa të panevojshme.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
1. Qendra në bashkëpunim me strukturat e tjera të spitalit ofron mbështetje dhe vlerësime të shëndetit mendor të fëmijës nga personel i specializuar.	6.1.1 Qendra ka në strukturën e tij psikolog/terapist fëmijësh. 6.1.2 Qendra ka një punonjës të përhershëm e të përgatitur për mbështetjen në rast krize për të gjithë fëmijët dhe prindërit/kujdestarët joabuzues që kanë nevojë. 6.1.3 Psikiatri i kontaktuar nga Qendra: - ka marrë formim të specializuar për vlerësimin dhe trajtimin e fëmijëve, viktimave dhe dëshmitarëve të dhunës; - kryen vlerësimin e shëndetit mendor të fëmijës që përbën bazën për trajtimin e përshtatshëm që i ofrohet fëmijës; - bashkëpunon në përcaktimin e shkallës së përgjegjshmërisë së fëmijës kur kërkohet nga prokurori ose Gjykata.	Vlerësimet e shëndetit mendor në Qendër duhet të jenë të strukturuar dhe të kryhen bazuar në formate të miratuara. Vlerësimi i shëndetit mendor përbën bazën për trajtimin e përshtatshëm terapeutik që do t'i ofrohet fëmijës në funksion të traumës.

6.1.4 Trajtimi u përshtatet karakteristika ve individuale të fëmijës, si: mosha, zhvillimi, niveli gjuhësor, social e kulturor, gjendja emocionale, si dhe nevojave të veçanta të fëmijës.

6.1.5 Fëmijëve dhe prindërve/kujdestarëve joabuzues u ofrohet rregullisht informacion për trajtimet e disponueshme për ta.

Sapo fëmija mbërrin në Qendër, ai merr mbështetje të shëndetit mendor në formën e ndërhyrjes për krizën, që ofrohet nga një psikolog i spitalit, sipas nevojave të rastit. Prindërit/kujdestarët joabuzues të fëmijës janë, gjithashtu, përfitues të shërbimeve në Qendër, duke iu ofruar atyre informacion të vazhdueshëm, këshillim dhe mbështetje në rast krize. Qëllimi kryesor i informimit, këshillimit dhe mbështetjes në raste krize, për prindërit/kujdestarët joabuzues, është që t'i mundësojë atyre që t'i ofrojnë fëmijës mbështetjen dhe ndihmën e nevojshme gjatë rehabilitimit të fëmijës dhe gjatë procesit penal.

Asistenti i fëmijës bashkëpunon me strukturat e tjera të spitalit për caktimin e një psikiatri i cili kryen **vlerësimin e shëndetit mendor të fëmijës**. Momenti përcaktohet mbi bazën e karakteristikave dhe situatës së fëmijës. Vlerësimi i shëndetit mendor përbën bazën për trajtimin e përshtatshëm që i ofrohet fëmijës pa vonesa të panevojshme. Nëse prokurori ose gjykata nuk kanë caktuar një psikolog për të vlerësuar nivelin e përgjegjshmërisë së fëmijës atëherë, psikologu i Qendrës në vlerësimin e tij përcakton edhe shkallën e përgjegjshmërisë së fëmijës dhe ia njofton prokurorit ose gjykatës.

Kur nga vlerësimi i plotë i fëmijës dhe në PIM identifikohet nevoja për përkujdes shëndetësor, afatshkurtër ose afatgjatë, përfshirë ndërhyrje për traumat, këshillim dhe terapi, dhe parashikohet që këto shërbime apo një pjesë e tyre të ofrohen nga Qendra, atëherë ajo do të ofrojë këto shërbime vetë ose në bashkëpunim me strukturat e tjera të specializuara të spitalit.

STANDARDI 7

Ofrimi i shërbimeve cilësore nga personel i specializuar

Rezultati i dëshiruar

Punonjësit e Qendrës duhet të kenë kompetencat e nevojshme profesionale për përbushjen e detyrave të tyre në mënyrë efektive, të specializuar, bazuar në evidenca dhe me në qendër fëmijën.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
<p>1. Punonjësit e Qendrës duhet të kenë:</p> <ul style="list-style-type: none">- kompetencat e nevojshme profesionale për përbushjen e detyrave të tyre në mënyrë efektive dhe të specializuar;- një kuptim të thellë të të gjitha formave të dhunës ndaj fëmijëve, si dhe të disponojnë kompetencë dhe përvojë klinike në fushën e traumës, përfshirë ekspertizën për të trajtuar nevoja të veçanta të fëmijëve më aftësi të kufizuara;- një kuptim të zhvilluar të sistemit në të cilin Qendra funksionon, kuadrit ligjor për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës, duke përfshirë aspektet mjekësore, socioekonomike dhe rolin e Qendrës për të promovuar një qasje shumësektoriale dhe të koordinuar në kontekstin e rehabilitimit dhe riintegrit të fëmijëve në jetën shoqërore.	<p>7.1.1 Punonjësit disponojnë kualifikimet dhe përvojën e nevojshme, sipas përshkrimit të punës.</p> <p>7.1.2 Ekziston një plan i qartë për zhvillimin e aftësive dhe edukimin e vazhdueshëm të punonjësve të Qendrës.</p> <p>7.1.3 Punonjësit e Qendrës marrin pjesë në trajnime të përbashkëta me përfaqësuesit e GTN-së rreth çështjeve ndërsektoriale dhe bashkëpunimi të shumëdisiplinor.</p> <p>7.1.4 Punonjësve të Qendrës u ofrohet këshillim individual dhe në grup për raste specifike.</p>	<p>Punonjësit e Qendrës duhet të kenë një kuptim të thellë të të gjitha formave të dhunës ndaj fëmijëve, si dhe të disponojnë kompetencë dhe përvojë klinike në fushën e traumës, përfshirë ekspertizën për të trajtuar nevoja të veçanta të fëmijëve më aftësi të kufizuara. Ata duhet të kenë një kuptim të zhvilluar të sistemit në të cilin Qendra funksionon, kuadrit ligjor për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës, duke përfshirë aspektet mjekësore, socioekonomike dhe rolin e Qendrës për të promovuar një qasje shumësektoriale dhe të koordinuar në kontekstin e rehabilitimit dhe riintegrit të fëmijëve në jetën shoqërore.</p>

Ministri i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale përcakton organizimin, strukturën dhe rregulloret e funksionimit të Qendrës, si pjesë e strukturës së spitalit. Qendra ka në përbërje të saj të paktën punonjësit, si më poshtë:

- a) koordinatori që do të bashkërendojë punën ndërinstitucionale dhe do të sigurojë komunikimin me institucionet e tjera mbështetëse dhe bashkëpunuese. Ai kryen funksione administrative dhe koordinuese;
- b) punonjësi social i Qendrës, i cili në bashkëpunim me punonjësin për mbrojtjen e fëmijës do të kujdeset për përbushjen e nevojave emergjente të fëmijës dhe sigurimin e ofrimit të shërbimeve të parashikuara në Planin Individual të Mbrojtjes.

Punonjësit e Qendrës duhet të kenë kompetencat e nevojshme profesionale për përbushjen e detyrave të tyre në mënyrë efektive, të specializuar, bazuar në evidenca dhe me në qendër fëmijën. Punonjësit e Qendrës nuk mund të punësohen dhe, kur janë të punësuar, përfundojnë marrëdhënien e punës në rast se janë dënuar me dënim të formës së prerë për vepra penale kundër personit, të kryera me dashje dhe/ose ndaj tyre është marrë, me vendim gjykatë, një nga masat mbrojtëse ndaj dhunës në familje. Ata (punonjësit) pezullohen nga detyra kur ndaj tyre fillon një procedim penal për vepra penale të kryera ndaj të miturve ose kur ata akuzohen për kryerjen e një vepre penale në bashkëpunim me të mitur. Koordinatori dhe asistenti i fëmijës kujdesen, në çdo rast, që punonjësit e tjerë të spitalit dhe/ose të institucioneve që do të komunikojnë dhe/ose do të ofrojnë shërbime ndaj fëmijës të plotësojnë kriteret e parashikuara si më sipër.

Punonjësit e Qendrës duhet të kenë një kuptim të thellë të të gjitha formave të dhunës ndaj fëmijëve, si dhe të disponojnë kompetencë dhe përvojë klinike në fushën e traumës, përfshirë ekspertizën për të trajtuar nevoja të veçanta të fëmijëve më aftësi të kufizuara. Ata duhet të kenë një kuptim të zhvilluar të sistemit në të cilin Qendra funksionon, kuadrit ligjor për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës, duke përfshirë aspektet mjekësore, socioekonomike dhe rolin e Qendrës për të promovuar një qasje shumësektoriale dhe të koordinuar në kontekstin e rehabilitimit dhe riintegritit të fëmijëve në jetën shoqërore.

Punonjësve të Qendrës dhe të institucioneve të përfshira u ofrohet trajnim i vazhdueshëm në fushat e tyre specifike të ekspertizës, si dhe trajnim i përbashkët për çështjet ndërsektoriale dhe bashkëpunimin ndërinstitucional.

STANDARDI 8

Mbledhja e të dhënave, shpërndarja e informacionit dhe rritja e ndërgjegjësimit me qëllim parandalimin e rasteve të abuzimit seksual dhe dhunës te fëmijët

Rezultati i dëshiruar

Qendra mbledh të dhëna, përpunon informacion statistikor dhe merr pjesë në aktivitete të natyrës informuese dhe ndërgjegjësuese me qëllim rritjen e ndërgjegjësimit rreth abuzimit seksual dhe dhunës ndaj fëmijëve dhe rolit të përgjigjeve shumësektoriale dhe ndërinstitucionale.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
1. Qendra mbledh dhe përpunon të dhëna/statistika dhe i ndan ato me aktorët e interesuar për të rritur ndërgjegjësimin rreth abuzimit seksual dhe dhunës ndaj fëmijëve dhe rolin e përgjigjeve shumësektoriale dhe ndërinstitucionale.	8.1.2 Ekzistojnë dhe zbatohen në mënyrë të qëndrueshme udhëzimet për përfshirjen e përshtatshme, të duhur dhe etike të Qendrës në rritjen e ndërgjegjësimit, në ngritjen e kompetencave dhe të kontributeve në fushata, studime, kërkime dhe konsultime. 8.1.1 Është hartuar dhe miratuar formati për të mbledhur të dhëna dhe përdoret sistematikisht për të mbledhur të dhënat e shpërndara.	Të dhënat e mbledhura duhet të diskutohen gjerësisht me institucionet, shoqërinë civile, median etj., me qëllim rritjen e ndërgjegjësimit rreth abuzimit seksual dhe dhunës ndaj fëmijëve, përmirësimit e politikave, legjisllacionit dhe praktikave dhe forcimin e veprimeve dhe ndërhyrjeve ndërinstitucionale. Të dhënat lidhur me fëmijën janë konfidenciale dhe ndalohet identifikimi ose publikimi në çfarëdo lloj forme i të dhënave personale të fëmijës.

Qendra mbledh të dhëna, përpunon informacion statistikor dhe merr pjesë në aktivitete të natyrës informuese dhe ndërgjegjësuese, me qëllim rritjen e ndërgjegjësimit rreth abuzimit seksual dhe dhunës ndaj fëmijëve dhe rolit të përgjigjeve shumësektoriale dhe ndërinstitucionale. Të dhëna/statistika mblidhen, përpunohen dhe ndahen me palët e interesuara, me vendimmarrësit, specialistët e mbrojtjes së fëmijëve dhe publikun e gjerë për të rritur ndërgjegjësimin rreth abuzimit seksual dhe dhunës ndaj fëmijëve dhe rolin e përgjigjeve shumësektoriale dhe ndërinstitucionale.

Të dhënat lidhur me fëmijën që trajtohet me shërbime pranë Qendrës janë konfidenciale dhe çdo profesionist apo punonjës që ka të dhëna lidhur me fëmijën është i detyruar të ruajë konfidencialitetin e të gjithë informacionit të marrë, për shkak të detyrës ose/dhe gjatë kryerjes së detyrës. Detyrimi për ruajtjen e konfidencialitetit shtrihet

edhe pas përfundimit të marrëdhënies së punës, funksionit apo detyrës. Gjithashtu, ndalohet identifikimi ose publikimi në çfarëdo formë të dhënave personale të fëmijës, me përjashtim të rasteve të parashikuara në legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale. Përpunimi i të dhënave të fëmijës realizohet në përputhje me legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale.

STANDARDI 9

Monitorimi dhe vlerësimi

Rezultati i dëshiruar

Qendra ofron shërbime cilësore për fëmijët, edhe përmes procesit të monitorimit dhe vlerësimit.

KRITERET	TREGUESIT	UDHËZIMET
1. Spitali kryen çdo fund viti monitorimin dhe vlerësimin e brendshëm të cilësisë së ofrimit të shërbimeve në Qendër, duke mbajtur në konsideratë standardet e cilësisë së shërbimeve që duhen përmbushur.	9.1.1 Personat përgjegjës për monitorimin dhe vlerësimin janë të identifikuar në organigramën e spitalit dhe përshkrimet e punës. 9.1.2 Formulari i monitorimit dhe i vlerësimit të cilësisë i hartuar dhe i miratuar; 9.1.3 Pyetësori që mat nivelin e kënaqshmërisë së përfituesve të shërbimeve në Qendër i hartuar dhe i miratuar. 9.1.4 Raportet e monitorimit dhe vlerësimit të hartuara.	Monitorimi dhe vlerësimi i brendshëm i cilësisë së ofrimit të shërbimeve në Qendër bëhet duke mbajtur në konsideratë standardet e cilësisë së shërbimeve, rezultatit dhe performancës e arritur, llojin e shërbimeve të ofruara, numrin e përfituesve dhe nivelit të kënaqshmërisë së tyre, si dhe vlerëson nevojat për ndryshime dhe/ose përmirësime.

Spitali kryen çdo fund viti monitorimin dhe vlerësimin e brendshëm të cilësisë së ofrimit të shërbimeve në Qendër (sipas standardeve dhe parashikimeve të këtij udhëzimi), të rezultatit, të performancës dhe llojit të shërbimeve të ofruara, numrit të përfituesve dhe nivelit të kënaqshmërisë së tyre, si dhe vlerëson nevojat për ndryshime dhe/ose përmirësime. Vlerësimi i kryer i përcillet Agjencisë së Sigurimit të Cilësisë dhe Kujdesit Shëndetësor dhe Shoqëror deri më datë 31 janar të vitit pasardhës. Agjencia e Sigurimit të Cilësisë dhe Kujdesit Shëndetësor dhe Shoqëror pasi shqyrton materialin, i përcjell spitalit rekomandimet lidhur me masat që vlerëson se duhen marrë duke ofruar, kur është e mundur, edhe zgjidhjet për përmbushjen e tyre.

Vlerësimi dhe monitorimi i shërbimit të Qendrës mund të jetë detyrim i SHSS-së/ shërbimit mjekësor etj.

Në çdo rast, vlerësimi dhe monitorimi mund të përdoren për të përcaktuar:

Sa mirë po ofrohen shërbimet, duke anketuar ata që përdorin Qendrën (p.sh. duke përdorur anketat për kënaqësinë e përfituesve).

Rezultatin, performancën dhe llojin e shërbimeve të ofruara (p.sh. numri i përfituesve në një muaj).

STANDARDI 10

Të drejtat dhe përgjegjësitë e përfituesit/es, shmangia e abuzimit dhe procesi i ankimit

“Qendra” ofron shërbimet për fëmijët viktime dhe dëshmitarë të formave më të rënda të dhunës, përfshirë abuzimin seksual me respekt, pa diskriminim dhe në përputhje me parashikimet ligjore vendëse dhe parimet universale të të drejtave të njeriut dhe fëmijës.

Rezultati i dëshiruar: Përfituesi/it e shërbimit të Qendrës gëzon të gjitha të drejtat e parashikuara në ligj, trajtohet me dinjitet e respekt, si dhe mbrohet nga të gjitha format e abuzimit dhe diskriminimit gjatë kohës së qëndrimit në qendër.

Përfituesi/it mbrohen nga abuzimi: fizik, financiar, material, psikologjik, seksual, neglizhenca, diskriminimi dhe dëmtimi i vetvetes. Ekziston një procedurë ankesash e thjeshtë, e qartë dhe transparente, e cila zbatohet në praktikë.

KRITERET	TREGUESI	UDHËZIMET
1. Informimi i përfituesit/es me të drejtat dhe përgjegjësitë gjatë kohës së qëndrimit në Qendër. 2. Ka një procedurë ankimi të thjeshtë e të qartë, që është e hapur për të gjithë përfituesit dhe familjarët e tyre. Procedura përmban afatet e përgjigjes dhe organet/personat që trajtojnë ankesën	10.1.1 Broshurë/fletëpalosje /dokument i afishuar që përfshin të drejtat dhe detyrimet gjatë kohës së qëndrimit në Qendër, përfshirë të drejtën e përfitimit të shërbimeve pa diskriminim, i përshatur në një gjuhë miqësore për fëmijët dhe i kuptueshëm dhe i lexueshëm për ta, që përfshin fëmijët me aftësi ndryshe (gjuhën <i>Braille</i>).	- Është mirë të mbahet një bazë të dhënash më vete për të gjitha ankesat e depozituara dhe për zgjidhjen që u është dhënë. - Pjesëmarrja e përfituesve/eve është thelbësore për të shkuar drejt vetëmjaftueshmërisë dhe fuqizimit.

3. Ekipi i Qendrës tregon respekt për dinjitetin e tyre në mënyrën se si sillen me ta dhe si i trajtojnë në të gjitha bashkëveprimet.
4. Përfituesi/ja mbrohen nga keqtrajtimi dhe abuzimi fizik, emocional
5. Përfituesi/ja trajtohet me dinjitet, pa diferencime, si pjesëmarrës/e në program.
6. Kriteret e së drejtës për të përfituar shërbime të specializuara janë të formuluarat qartë. Të gjithë personat e interesuar për shërbimin marrin informacion për kriteret e përfitimit të shërbimeve.

- 10.2.1 Procedurë ankimi me shkrim, që bën lidhjen me një sistem të jashtëm nëse ankesën nuk e zgjidh Qendra, e shpallur dhe e njohur nga të gjithë/a përfituesit/et dhe stafi.
- 10.2.2 Procedura të qarta ankimi, në rast abuzimi nga stafi ndaj përfituesit/et.
- 10.3.1 Ekipi i Qendrës trajton me konfidencialitet, informacionin që ka për përfituesin/it dhe familjarët e tyre.
- 10.4.1 Rregullorja e brendshme e Qendrës ka një pjesë për procedurën e ankimit që përmban kushtet e konfidencialitetit, afatet e përgjigjes dhe organet/personat që trajtojnë ankesën. Të gjitha ankesat e marra me gojë apo shkrim dhe përgjigjet e dhëna mbahen në një dosje të veçantë.
- 10.5.1 Përfituesit kanë marrë shpjegime se si të përdorin procedurat e ankimeve dhe janë të qartë për të.
- 10.6.1 Personeli trajnohet për bashkëveprimin me përfituesin/it që ka/në ankesa.

Koha e qëndrimit në Qendër është e kufizuar. Ajo është 24 orë. Largimi i përfituesit/es nga Qendra ju bëhet e ditur anëtarëve të GTN-së në nivel vendor, me qëllim që rasti të monitorohet.

Shërbimet për fëmijët në Qendër sigurohen pa diskriminim mbi bazë gjinie, race, ngjyre, gjuhe, feje, mendimi politik ose mendimi tjetër, origjine kombëtare ose sociale, përkatësie në një pakicë kombëtare, pasurie, lindjeje, orientimi seksual, identiteti gjinor, moshe, gjendjeje shëndetësore, aftësie të kufizuar, statusi civil,

statusi emigranti ose refugjati ose statusi tjetër. Është e nevojshme që stafi që punon me këtë kategori sociale të ketë njohuri të mjaftueshme të ligjit nr. 18/2017, “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”, dhe përfituesit/et të marrin njohuri mbi të drejtat që u burojnë nga legjislacioni.

Shërbimet në Qendër ofrohen falas. Qendra duhet të jetë e aksesueshme për të gjithë fëmijët dhe familjarët joabuzues pavarësisht përkatësisë etnike, nevojave të veçanta apo statusit dhe nevojave sociale.

Në të gjitha rastet duhet të merret në konsideratë edhe fakti që fëmijët dhe familjarët joabuzues, në varësi të situatës, mund të mos kenë me vete mjet identifikimi.

Bashkëpunimi i Qendrës me NJMF-në/PMFnë, e cila koordinon GTN-në në bashkinë përkatëse bën të mundur plotësimin e dokumentacionit përkatës.

Qendra duhet të mbajë parasysh se në situata të veçanta mund t’i nevojitet edhe një përkthyes, kur fëmija është me nënshtetësi të huaj dhe ndodhet në Shqipëri si vizitor, azil kërkues apo për çdo arsye tjetër.

Lista e personave *on call* duhet të ketë edhe disa përkthyes profesionistë.

Me qëllim aksesin e fëmijëve me aftësi të kufizuara, Qendra duhet të ketë në listën e saj të profesionistëve edhe specialistë të gjuhës së shenjave për personat që kanë nevojë për këtë lloj shërbimi.

Kur provohet se fëmija viktimë apo dëshmitar i dhunës seksuale apo i formave të rënda të dhunës ose familjarët joabuzues kujdestarë ligjorë kanë probleme të rënda të shëndetit mendor, shkëpuhet me shërbimet e specializuara në nivel vendor apo kombëtar dhe PMF-në/NJMF-në për të përcaktuar masat dhe planin e mbrojtjes.

VII. Anekset

ANEKSI 1 DEKLARATË KONFIDENCIALITETI

Si e ruajmë informacionin tuaj privat

Marrëveshja për aksesin në shërbimet e Qendrës

Shërbimi

- Stafi në qendër do t'ju ndihmojë, mbështesë dhe këshillojë për të minimizuar efektet dhe mbrojtur nga abuzimi që keni përjetuar. Ata janë punonjës socialë, psikologë dhe mjekë të qendrës.
- Qendra ofron shërbime të kujdesit mjekësor, social dhe mbështetjen psikologjike për menaxhimin e krizës sikurse dhe bashkëpunon me shërbimet e mbrojtjes.
- Qëllimi i Qendrës është të sigurojë një vend të sigurt, të mbrojtur, mbështetje dhe terapi në kohën e duhur.

Marrëveshja për shërbimin

Stafi do të punojë me ju vetëm me marrëveshjen tuaj dhe me mirëkuptimin tuaj se çfarë informacioni do të regjistrojmë për ju dhe si do ta mbajmë këtë të sigurt. Punonjësi do t'ju shpjegojë procesin dhe ky formular përshkruan se si do ta bëjmë këtë dhe kërkon miratimin tuaj për të vazhduar me punën.

Konfidencialiteti

Çdo informacion që ndani me qendrën do të mbahet konfidencial, por mund të na duhet të ndajmë disa nga informacionet tuaja me institucione të tjera, siç janë policia dhe punonjësi/njësia për mbrojtjen e fëmijës.

Ne kemi një detyrim ligjor për t'i mbajtur fëmijët dhe të rinjtë të sigurt. Kjo do të thotë që nëse na tregoni ndonjë gjë për veten ose një person tjetër, të lënduar ose në rrezik, mund të na duhet t'i tregojmë dikujt që mund të ndihmojë (si për shembull, punonjësit për mbrojtjen e fëmijës).

Ne kemi, gjithashtu, një detyrë ligjore të ndajmë informacione nëse gjykata na urdhëron.

Ndërsa ne po ju mbështesim, do t'u bëjmë të ditur agjencive rezultatit e punës sonë dhe t'ju dërgojmë një kopje, por gjithmonë do t'ju njoftojmë fillimisht, përveç nëse mendojmë se nuk është e sigurt ta bëjmë këtë.

Trajtim i drejtë

Qendra gjithmonë synon t'i trajtojë të gjithë fëmijët dhe të rinjtë si një individ, në mënyrë të drejtë dhe të barabartë. Nëse në çdo moment mendoni se kjo nuk po ndodh, ju lutemi flisni me çdo anëtar të stafit me të cilin ndiheni rehat për këtë ose me njësinë për mbrojtjen e fëmijës.

Nëse ndiheni të pasigurt për ta bërë këtë ose jeni ende të pakënaqur, mund të përdorni procedurën e ankesave.

Në qendër ka një kuti ku ju mund të depozitoni ankesën tuaj.

Mbajtja e shënimeve

Stafi i Qendrës do të mbajë shënime për punën që bën me ju ose fëmijën tuaj dhe do t'i mbajmë ato në një dosje elektronike të sigurt. Shembuj se çfarë shënimesh dhe informacioni mbledhim janë:

- Takimi fillestar;
- Seancat e këshillimit të krizës, vëzhgime dhe telefonata nëse bëhen me ju ose kujdestarët apo çdo person që ka informacion apo kërkon informacion për fëmijën; - Takime ku mund të diskutojmë rastin tuaj.

Stafi do të diskutojë nevojat tuaja që nga momenti kur referoheni për herë të parë dhe në takimet e skuadrës, për t'u siguruar që po merrni ndihmën më të mirë. Diskutimet do të shënohen, gjithashtu, në dosjen individuale dhe ju ose kujdestari ligjor keni të drejtë të aksesoni dosjen tuaj në çdo kohë.

Shënimet individuale do të shihen vetëm nga stafi që punon drejtpërdrejt me fëmijën. Ne i mbajmë të dhënat e fëmijës deri kur ai mbush 18 vjeç.

Miratimi

Unë jap miratimin tim për të marrë shërbimet e Qendrës dhe e kuptoj se çfarë informacioni do të mbajë Qendra për mua dhe si do të mbrohet. Unë e kuptoj që informacioni do të mbahet konfidencial, por se disa informacione rreth meje/fëmijës tim mund të duhet të ndahen me institucione të tjera, kur është e nevojshme për të parandaluar që dikush të dëmtohet.

E kuptoj që Qendra duhet të flasë me profesionistë të tjerë për situatën time ose të fëmijës tim dhe i jap leje punonjësit të Qendrës ta ndajë këtë informacion me institucionet e mëposhtme:

- Punonjësi/njësia për mbrojtjen e fëmijës
- Mjeku
- Oficeri i policisë
- Tjetër (ju lutem specifikojeni) _____

Firmosur _____ fëmija mbi 14 vjeç.

Datë _____

Firmosur _____ Kujdestari (sipas rastit) ose shoqëruesi i fëmijës.

Datë _____

PËR STAFIN E QENDRËS

Unë ia kam lexuar dhe shpjeguar fëmijës dhe kujdestarit ligjor këtë formular

Firmosur Datë

ANEKSI 2 FLETA E DITARIT

Ky formular duhet të përdoret për të regjistruar të gjitha veprimet dhe kontaktet që bëhen në lidhje me një rast dhe mbahet në dosjen e fëmijës.

Kur përdoret një bllok shënimesh, informacioni nga blloku rekomandohet të hidhen në këtë formular. Çdo fletë ditari ruhet me kod në kompjuter dhe çdo fletë e shënimeve e printuar apo me shënim dore ruhen në një raft me çelës.

--	--	--

ANEKSI 3
FORMULAR PËR VLERËSIM FILLESTAR TË NEVOJAVE

Ky formular mbahet në dosjen e fëmijës. Plotësohet nga punonjësi social pranë Qendrës me informacion që merret përmes: telefonit apo rasti është paraqitur pranë Qendrës dhe ka nevojë të mbështeten përmes shërbimeve që ofrohen në qendër.

Ora dhe data e referimit _____

Ora dhe data e mbërritjes në qendër _____

TË DHËNA PERSONALE

Emri _____

Mbiemri _____

Atësia _____

Gjinia **Mashkull** **Femër**

Ditëlindja _____

Vendlindja _____

Arsimi _____

TË DHËNA TË PERSONIT SHOQËRUES

Emri _____

Mbiemri _____

Atësia _____

Gjinia **Mashkull** **Femër**

Ditëlindja _____

Vendlindja _____

Arsimi _____

Kontakt _____

HERA E PARË QË MERR SHËRBIM NË QENDËR? PO

JO

SHËNDETI

Gjendje shëndetësore/aftësi të kufizuara që vazhdojnë:

LLOJI I SËMUNDJES	Prej sa kohë	Shkalla e sëmundjes
Reaksione alergjike		
Anemi		
Azmë		
Hipertension		
Paralizë cerebrale		
Artrid reumatoid		
Diabet		
Vartësi nga droga/alkooli		
Sëmundje mendore		
Epilepsi		
Alergji		
Dëmtim të dëgjimit		
Hepatit		
Kequshqyerje		
Aftësi të kufizuara fizike ose probleme me lëvizshmërinë		
Sëmundje të aparatit gastrointestinal		
Aftësi të kufizuara ndijimore/të të folurit		
Dëmtim tëshikimit		

A ka gjendje të tjera që kërkojnë trajtime jashtëambulatore ose shtrim në spital?

PO

JO

Specifiko _____

VLERËSIMI NGA PERSONI QË KRYEN TAKIMIN

A. Vlerësim i përgjithshëm i paraqitjes fizike të personit që intervistohet (veshje, këpucë...)

1. Në gjendje shumë të keq

2. Në gjendje të keqe

3. Në gjendje mesatare

Shënime:

B. Çfarë karakteristika shihni ju në vlerësimin e situatës psikologjike për këtë fëmijë?

C. Çfarë karakteristika shihni ju në vlerësimin e situatës psikologjike për shoqëruesin:

Punonësi që ka plotësuar formularin

Personi i intervistuar

Data e intervistës

Shpjegim/shënim: *(Pasi është mbledhur info i parë, punonjësit diskutojnë për hapat e mëtejshëm në varësi të situatës së gjykuar. Më pas, ia komunikojnë/informojnë/shpjegojnë/sqarojnë fëmijës dhe prindit/kujdestarit se çfarë mund të bëhet për të ndihmuar në atë moment fëmijën dhe prindin/kujdestarin).*

Përcakto Nivelin e Rrezikut për sigurinë dhe mirëqenien e fëmijës _____

Përcakto Nivelin e Rrezikut për sigurinë dhe mirëqenien e familjes _____
(referoju indikatorëve dhe faktorëve të rrezikut për fëmijën & familjen)

ANEKSI 4 FORMAT ANKESE

**Të dhënat e personit që ngre ankesën:
Plotësimi i të dhënave nuk është i detyrueshëm. Dhënia e emrit na e bën më të lehtë kthimin e përgjigjes për nakesën e ngritur, por ju mund të ankoheni edhe në anonim!**

Emër Mbiemër: _____

Mosha: _____

Gjinia: _____

Përfitues i Qendrës: PO/JO

Adresa: _____

Kontakt: _____

Cila është ankesa që keni dhe doni të adresoni?

Data e marrjes në dorzim të ankesës: _____

Vendi: _____

Personi që mori në dorëzim ankesën: Emër Mbiemër/Pozicioni _____

Nënshkrimi: _____

Personi që dorzoi Ankesën: _____

Nënshkrimi: _____

ANEKSI 5
FLETË-VËZHIMI

1. TË DHËNA TË PËRGJITHËSHME

Emri/ Mbiemri i Fëmijës _____ **Data e vëzhgimit** _____

2. Lloji i aktivitetit specifik: *(lojë e lirë, aktivitet psikosocial/ këshillim/, të tjera)*

3. Qëllimi i vëzhgimit:

4. Mënyra e vëzhgimit *(bashkëbisedim, vëzhgim me sy të lirë, të tjera _____)*

5. Qëndrimi i fëmijës së vlerësuar:

6. Marrëdhënia prind-fëmijë

7. Komente/ rekomandime në fund të vëzhgimit:

Përgatiti _____

ANEKSI 6
FORMULARI I RAPORTIMIT TË FËMIJËS NË NEVOJË PËR MBROJTJE

Emri /identiteti i fëmijës:	Data e lindjes:	Gjinia:
Emri dhe adresa e prindit/e kujdestarit:		Vendndodhja e fëmijës/adresa ku po qëndron fëmija:
Shenjat e abuzimit/neglizhimit/dhunës së mundshme		Lloji i abuzimit i dyshuar/konstatuar: ☐ dhunë fizike ☐ dhunë seksuale ☐ dhunë psikologjike ☐ shfrytëzim ekonomik ☐ trafikim ☐ fëmijën në situatë rruge ☐ neglizhim

Të dhëna të tjera mbi situatën e fëmijës dhe familjes:

Arsyet për raportim: Shqetësimi për mbrojtjen e fëmijës:

Emri dhe detajet e kontaktit të personit që ka bërë identifikimin:	Emri dhe detajet e kontaktit të personit që bën raportimin:	
Firma	Emri dhe kontaktet e personit/institucionit, të cilit i dërgohet formulari:	Formulari është dërguar:

ANEKSI 8 KODI I SJELLJES

Kodi i Sjelljes duhet të nënshkruhet nga i gjithë stafi dhe vullnetarët para fillimit të kryerjes së detyrave.

Fëmijët mund të rrezikohen nga lëndimet apo abuzimet nga burime të ndryshme brenda Qendrës, si rezultat i veprimeve të të tjerëve.

Të gjithë të rriturit (stafi) i Qendrës kanë për detyrë të ulin rrezikun që u kanoset fëmijëve dhe të raportojnë shqetësimet lidhur me sigurinë, mbrojtjen dhe mirëqenien e fëmijëve te njësia/punonjësi i/e mbrojtjes së fëmijës.

Në mënyrë më specifike, të rriturit duhet të:

- Sigurohen që të gjithë fëmijët të ndihen të vlerësuar dhe të përfshirë, duke mos treguar shenja diskriminimi apo favorizimi;
- Nxisin fëmijët të marrin pjesë plotësisht dhe po ashtu të respektojnë aftësitë dhe preferencat e ndryshme që ata kanë;
- Vlerësojnë mendimet dhe idetë e fëmijëve;
- Ndhimojnë fëmijët të marrin pjesë, brenda normave të sigurisë, duke u rikujtuar atyre kodet e sjelljes;
- Ballafaqojnë të rriturit e tjerë që dyshojnë se mund të jenë abuzivë ose të papërshtatshëm;
- Referojnë dhe raportojnë çdo shqetësim te PMF-ja/NJMF-ja.

Në mënyrë më specifike, të rriturit nuk duhet të:

- Kalojnë shumë kohë vetëm me fëmijën, të distancuar nga të tjerët.
- Godasin apo të abuzojnë fizikisht me fëmijët, qoftë edhe si formë discipline.
- Kenë sjellje që poshtërojnë, nënvlerësojnë, turpërojnë dhe degradojnë fëmijët.
- Kenë marrëdhënie fizike/seksuale me fëmijët apo marrëdhënie që mund të interpretohen si abuzive apo shfrytëzuese ndaj fëmijëve.
- Përdorin gjuhë ose veprime, të japin këshilla ose sugjerime të papërshtatshme, ofenduese, abuzive ose shfrytëzuese.
- Lejojnë që një fëmijë dhe/ose adoleshent ta kalojë natën në dhomën e njërit prej të rriturve (vetëm në rast se kjo është pranuar paraprakisht nga prindi/kujdestari i fëmijës dhe/ose adoleshenti) ose të flenë në të njëjtin shtrat me fëmijët që përdorin shërbimet e Qendrës.
- Ftojnë fëmijët dhe familjet te shtëpitë e tyre.
- Lejojnë fëmijët të largohen me të rritur të tjerë, përfshirë familjarë, përveç rasteve kur jepet miratimi nga prindërit/kujdestarët.

- Tolerojnë ose të marrin pjesë në ato sjellje të fëmijëve që janë të jashtëligjshme, të pasigurta ose abuzive, përfshirë talljen e fëmijëve të tjerë.
- Vijnë në gjendje të dehur ose të paaftë për punë në qendër.
- Bëjnë foto ose përfaqësime të tjera mediatike (p.sh., video) të fëmijëve ose përdoruesve të shërbimeve pa lejen e tyre.
- Ngarkojnë ose ndajnë detaje të përdoruesve të shërbimit, përfshirë fëmijët, si foto në rrjete sociale.
- Ndajnë informacione private ose konfidenciale rreth fëmijëve apo përdoruesve të shërbimeve pa miratim, përveç rasteve kur kanë të bëjë me mbrojtjen e fëmijëve dhe në këto raste informacionet do t'i jepen fillimisht njësisë së mbrojtjes së fëmijëve.

Unë pranoj të respektoj Kodin e Sjelljes si më sipër dhe jam i/e vetëdijshëm që nëse i shkel, ndaj meje mund të merren masa që përfshijnë pezullimin dhe heqjen e së drejtës për të punuar brenda në Qendër.

Emri:

Data:

Nënshkrimi:

ANEKSI 9
MBYLLJA E RASTIT

Datë:	Nr. i regjistrimit (kodi)
--------------	----------------------------------

Arsyet për referimin e parë dhe data e referimit:

Data e mbylljes së rastit: _____

Koordinatori/ja Qendrës: _____

ANEKSI 10
PROCES-VERBAL I DALJES SË RASTEVE NGA QENDRA

Sot më datë ____/____ /____ , ora _____ , pranë Qendrës rasti _____ (emër, atësi, mbiemër), ardhur në qendër nga data/ ora _____ deri në datën/ora _____, largohet për të shkuar:

Bashkëngjitur kopje e dokumentave që i jepen rastit me vete (nëse ka):

Fëmija/Personi që e shoqëron:

(emër, mbiemër, firmë në varësi të moshës)

Përfaqësuesi i Qendrës:

(emër, mbiemër, firma)

ANEKSI 11
PROCESVERBAL I HYRJES SË PËRFITUESVE NË MOSHË TË MITUR

Sot në datën ____/____/____, ora _____, pranë Qendrës, u bë i mundur ofrimi i shërbimit i fëmijës _____ (emri, atësia, mbiemri) i/e datëlindjes _____.

Fëmija është i shoqëruar nga: _____

Marrdhënia e fëmijës me personin që e shoqëron është: _____

Referimi u bë i mundur nga: _____

Përfaqësuesit e institucionit/agjensive referuese

(emër, mbiemër, firma)

Persona të tjerë që e shoqërojnë fëmijën (nëse ka)

(emër, mbiemër, firma)

Përfaqësuesi i Qendrës

(emër, mbiemër, firma)

ANEKSI 12
PROCESVERBAL I TURNEVE

___ - ____, më ___/___/___

	Stafi (emër, mbiemër, firmë)	Gjeneralitetet e rastit (emër, mbiemër, mosha)	Shërbimi i Ofruar
Turni 1 Ora:			
Turni 2 Ora:			
Turni 3 Ora:			

ANEKSI 13
RAPORT TURNI

Data: __. __. ____

Stafi Përgjegjës: _____

Turni ____

Shërbimet që ka marrë rasti

Nr. i rasteve	Emër/Mbiemër	Mosha/Datëlindja	Shërbimet e ofruara gjatë turnit
1			
2			
3			
4			
5			
6			

ANEKSI 15
VLERËSIMI I RREZIKUT PËR VIKTIMAT E DHUNËS SEKSUALE

Emri i personit/institucionit që bën raportimin:													
Data kur është bërë raportimi:													
Marrëdhënia me viktimën:													
Viktima													
Emri:						Mbiemri:							
Etnia:				Gjinia:				Data e lindjes:					
Nevoja të veçanta/aftësi të kufizuara/probleme të shëndetit mendor, nëse ka:													
A ka dëmtime të dukshme?			Po		Jo		A raporton viktima dhimbje?			Po		Jo	
A janë përdorur armë?			Po		Jo		A mendon viktima se është droguar?			Po		Jo	
A ka përdorur viktima alkool?			Po		Jo		A ka përdorur viktima vullnetarisht substanca të tjera?			Po		Jo	
A është abuzuar viktima në mënyrë të vazhdueshme?			Po		Jo		A mendohet se ka viktima të tjera të mundshme?			Po		Jo	
A raporton viktima probleme shëndetësore? Specifiko.			Po		Jo								
A ndiehet viktima shumë e frikësuar nga dhunuesi?			Po		Jo		A është larguar nga shtëpia? A dëshiron të largohet nga shtëpia?			Po		Jo	
Konsiderata të tjera në lidhje me viktimën.													
Konsiderata të tjera në lidhje me dhunuesin.													
Vëzhgime dhe komente:													
<hr/>													
<hr/>													
<hr/>													
<hr/>													

Terre des hommes Shqipëri
Rruga "Skënderbej", 6/2/17 & 18
Tiranë, Shqipëri
T +355 (0) 4 223 99 00
E-mail: alb.office@tdh

- ▣ www.tdh-albania.org
- ▣ www.facebook.com/Terre.des.hommes.Albania
- ▣ www.twitter.com/tdh_albania
- ▣ www.linkedin.com/company/tdh-albania

